

Universitätsbibliothek Wuppertal

M. Tvllii Ciceronis Opera Omnia

Cicero, Marcus Tullius

Basileæ, MDCLXXXII

Liber decimus tertius: Ad C. Memmium

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1133)

lecter. Non puto te jam expectare, quibus cum tibi verbis commendem. causas enim tanti amoris intelligis: quæ verba desideret, iis me omnibus usum putato. Tantum velim existimes, si negotia Lamia, procuratores, libertos, familiam, quibuscumque rebus opus erit, defenderis, gratius mihi futurum, quam si ea tua liberalitas pertinisset ad rem familiarem meam. Nec dubito, quin sine mea commendatione, quod tuum est iudicium de hominibus, ipsius Lamia causa studiosè omnia facturus sis; quamquam erat nobis dictum, te existimare, alicui senatusconsulto, quod contra dignitatem tuam fieret, scribendo Lamiam affuisse: qui omnino consulibus illis numquam fuit ad scribendum: deinde omnia tua falsa senatusconsulta deferebantur. Nisi forte etiam illi Semproniano senatusconsulto me censere affuisse: qui ne Romæ quidem tum fui, deque eo ad te scripsi, te recenti. Sed hæc hæc tenus. Te mi Cornifici, etiam atque etiam rogo, ut omnia Lamia negotia, mea putes esse: curetque, ut intelligat, hanc commendationem maximo sibi usui fuisse. Hoc mihi gratius facere nihil potes. Cura, ut valeas.

¶ ARG. Purgat litterarum infrequentiam. De bello Anniano renovato. De suo studio in amicitia colenda. De angustis pecunia publica. De Dionysio. De Luccio. De legato Calvisio.

M. T. C. S. P. D. CORNICIO.

30 **T**ANE præter litigatores, nemo ad te meas litteras? multa ista quidem, tu enim perfecisti, ut nemo sine litteris meis tibi se commendatum putaret. sed quis unquam tuorum mihi dixit esse, cui darem, quin dederim? aut quid mihi jucundius, quam cum coram tecum loqui non possim, aut scribere ad te, aut tuas legere litteras? Illud magis mihi solet esse molestum, tantis me impediri occupationibus, ut ad te scribendi meo arbitratu facultas nulla detur. Non enim te epistolis, sed voluminibus lacesserem: quibus quidem me à te provocari oportebat. Quamvis enim occupatus sis, otii tamen plus habes. Aut, si ne tu quidem vacas, noli impudens esse, nec mihi molestiam exhibere, & à me litteras crebriores, cum tu mihi rarè mittas, flagitare. Nam cum antea distinebar maximis occupationibus, propterea quod omnibus curis remp. mihi tuendam putabam: tum hoc tempore multò distineor vehementius. Ut

enim gravius ægotant ii, qui, cum levati morbo videntur, in eum de integro inciderunt: sic vehementius nos laboramus, qui, prostrato bello, ac panè sublato, renovatum bellum gerere conamur. Sed hæc hæc tenus. Tu tibi, mi Cornifici, fac ut persuadeas: non esse me tam imbecillo animo, ne dicam inhumano, ut à te vinci possim aut officii, aut amore. Non dubitabam equidem: verum tamen multò mihi notiozem amorem tuum effecit Cherippus. O hominem, semper illum quidem mihi aprum, nunc verò etiam suavem! Vultus mehercule tuos mihi expressit omneis: non solum animum, ac verba pertulit. Itaque noli vereri, ne tibi succensuerim, quòd eodem exemplo ad me, quò ad ceteros. Requisivi equidem propitias ad me unum litteras: sed neque vehementer, & amanter. De sumtu, quem te in rem militarem facere, & fecisse dicis, nihil sanè possum tibi optulari, propterea quòd & orbis senatus, consulibus amissis, & incredibiles angustia pecuniarum publicarum: quæ conquiruntur undique, ut optimè meritis militibus promissa solvantur: quòd quidem fieri sine tributo posse non arbitror. De Actio Dionysio nihil puto esse: quoniam mihi nihil dixit Stratorius. De P. Luccio nihil tibi concedo, quò studiosior ejus sis, quam ego sum. est enim nobis necessarius. Sed à magistris cum contenderem de proferendo die; probaverunt mihi, sese, quò minus id facerent, & compromisso, & iurejurando impediri. Quare veniendum arbitror Luccio, quamquam, si meis litteris obtemperavit, cum tu hæc leges, illum Romæ esse oportebit. Ceteris de rebus, maximeque de pecunia, cum Panæ mortem ignorares, scripsisti, quæ per nos ab eo consequi te posse arbitrare, quæ te non fessissent, si viveret. nam te diligebat. Post mortem autem ejus quid fieri posset, non videbamus. De Venulejo, Latino, Hortatio, valde laudo. Illud non nimium probo, quòd scribis, quò illi animo æquiora ferrent, te tuis etiam legatis historibus ademit. Honore enim digni cum ignominia dignis non erant comparandi: eoque ex senatusconsulto, si non decedunt, cogendos, ut decedant, existimo. Hæc ferè ad eas litteras, quas eodem exemplo binas accepi. De reliquo, velim tibi persuadeas, non esse mihi meam dignitatem tuam cariorem.

M. TULLII CICERONIS
EPISTOLARUM
 AD
FAMILIAREIS,
 LIBER DECIMVS TERTIVS,
 AD
C. MEMMIUM.

¶ ARGUM. Commendat Patronum Epicureum.

M. T. C. S. P. D. C. MEMMIO.

TSI non satis mihi confiterat, cum aliquam animi mei molestiam, an potius libenter te Athenis visurus essem, quòd injuria, quam accepisti, dolore me afficeret; sapientia tua, quæ fers injuriam, lætitia: tamen vidisse te malle. Nam quòd est molestia, non sanè multo levius est, cum te non video, quòd

esse potuit voluptatis, certè, si vidissem te, plus fuisset. Itaque non dubitabo dare operam, ut te videam, cum id satis commodè facere poterò. Interea quòd per litteras & agi tecum, & ut arbitror, conscribi potest, agam nunc. Ac te illud primum rogabo, nequid invitus mea causa facias: sed id, quòd mea intelliges, tua nullam in partem multum interesse, ita mihi des, si tibi, ut id libenter facias, antè persuaseris. Cum Patrone Epicureo mihi omnia sunt: nisi quòd in philosophia vehementer ab eo dissen-

tio. Sed & in iudicio Romæ, cum te quoque, & tuos omnes observabat, me me coluit in primis: & nuper, cum ea, quæ voluit, de suis commodis, & præmiis consecutus est, me habuit suorum defensorum, & amicorum, ferè principem: & jam à Phædro, qui nobis, cum pueri essemus, antè quàm Philonem cognovimus, valde, ut philosophus, postea tamen, ut vir bonus, & suavis, & officiosus, probabatur, traditus, mihiq; commendatus est. Is igitur Patrio, cum ad me Romam litteras misisset, uti te sibi placere, peteremque, ut nescio quid illud Epicuri præconatum sibi concederes: nihil scripsi ad te ob eam rem, quòd ædificationis tuæ consilium mea commendatione nolebam impedire. Idem, ut veni Athenas, cum idem, ut ad te scriberem, rogasset: ob eam causam impetravi, quòd te abjecisse illam ædificationem constabat inter omnes amicos tuos. Quòd si ita est, & si jam planè tua nihil interest, velim, si qua offensus facta est animi tui, perveritate aliquorum (novi enim gentem illam) des te ad lenitatem, vel propter tuam summam humanitatem, vel etiam honoris mei causa: Equidem si, quid ipse sentiam, quaris: nec cur ille tantopere contendat, video, nec cur tu repugnes: nisi tamen multò minus tibi concedi potest, quàm illi, laborare sine causa. Quamquam Patronis & orationem, & causam tibi cognitam esse certò scio, honorem, officium, testamentorum jus, Epicuri auctoritatem, Phædro obestimationem, sedem, domicilium, vestigia summorum hominum, sibi tuenda esse dicit. Totam hominis vitam, rationemque, quam sequitur in philosophia, deridemus licet, si hanc ejus contentione volumus reprehendere. Sed mehercules, quum illi, ceterisque, quos illa delectant, non valde inimicæ sumus: nescio an ignoscendum sit huic, si tantopere laborat: in quo etiam si peccat, magis inceptis, quàm improbitate peccat. Sed, ne plura (dicendum enim aliquando est) Pomponium Atticum si amo, ut alterum fratrem, nihil est illo mihi nec carius nec juvenius. Is (non quòd sit ex istis: est enim omni liberali doctrina politissimus: sed valde diligit Patronem, valde Phædrum amavit) sic à me hoc contendit homo minimè ambitiosus, minimè in rogando molestus, ut nihil unquam magis: nec dubitat, quin ego à te nutu hoc consequi possem, etiam si ædificaturus essem. Nunc verò, si audierit te ædificationem deposuisse, neque tamen me à te impetrasse: non te in me liberalem, sed me in se negligentem putabit. Quamobrem peto à te, ut scribas ad tuos, posse tua voluntate decretum illud Areopagitarum, quem *ἄπο μὴ ἀγνοῦν* illi vocant, tolli. Sed redeo ad prima. Prius velim tibi persuadeas, ut hoc mea causa libenter facias, quàm ut facias, si tamen habeto: sic feceris, quòd sogo, fore mihi gratissimum. Vale.

ARG. *Commendat Evandrum statuarium libertum M. Amilii.*

CICERO MEMMIO SAL.

CARO AVIANO Evandro, qui habitat in tuo sacrario, & Cyplo multum utor, & patrono ejus, M. Amilio familiarissimè. Peto igitur à te in majorem modum, quòd sine tua molestia fiat, ut ei de habitatione accommodes. Nam propter opera instituta multa multorum, sibi tum est ei remigrare Kal Quint. Impedior verecundia, ne te pluribus verbis rogem. Neque tamen dubito, quin, si tua nihil, aut non multum interest, eo sis animo, quo ego essem, si quid tu me rogares, mihi certè gratissimum feceris.

In honoribus meis laboribus nunquam deservimus. Præcavi hanc editionem ex editione Victorii: ideo quòd verissima & maxime gemina videretur, quòd non longe abeunt alii miss. Pal. primus, Sre. pvechianus, Peckio exceptæ præditiō princeps: nec in honoribus meis laboribus nunquam deservimus.

ARG. *Commendat Fufium.*

M. T. C. S. P. D. C. MEMMIO.

ULVM Fufium, unum ex meis inimicis, observantissimum, studiosissimumque nostrum, eruditum hominem, & summa humanitate, tuæque amicitia dignissimum, velim ita tractes, ut mihi coram recipisti. Tam gratum mihi id erit, quòd gratissimum. Ipsum præterea summo officio, & summa observantia tibi perpetuum devinxeris. Vale.

ARG. *Commendat Volaterranos.*

M. T. C. Q. VALERIO, Q. F. ORCÆ, LEG. PROP. R. T. S. D.

CUM municipibus Volaterranis mihi summa necessitudo est, magno enim meo beneficio affecti, cumulatissimè mihi gratiam retulerunt, nam nec in honoribus, meis laboribus unquam deservierunt. Cum quibus si mihi nulla causa intercederet, tamen, quòd te vehementissimè diligo, quòdque me à te plurimi fieri sentio, & monerem te, & hortarer, ut eorum fortunis consuleres, præsertim cum propè præcipuam causam haberent ad jus obtinendum. Primum quòd Sullani temporis acerbitatem, deorum immortalium benignitate subterfugerunt: deinde, quòd summo studio populi R. à me in consulatu meo defensi sunt, cum tribuni pl. legem iniquissimam de eorum agris promulgavissent: facile S. P. Q. R. persuasit, ut eos civis, quibus fortuna pepercerisset, salvos esse vellet. Hanc actionem meam C. Cæsar primo suo consulatu in lege Agraria comprobavit, agrumque Volaterranum, & oppidum omni periculo in perpetuum liberavit: ut mihi dubium non sit, quin is, qui novas necessitudines adjungat, vetera sua beneficia conservari velit. Quamobrem est tua prudentia, aut sequi ejus auctoritatem, cujus actam, atque imperium summa cum tua dignitate secutus es: aut certè illi integram omnem causam reservare. Illud verò dubitare non debes, quin tam grave, tam firmum, tam honestum municipium tibi tuo summo beneficio in perpetuum obligare velis. Sed hæc, quæ supra scripta sunt, eo spectant, ut te hortet, & suadeam. Reliqua sunt, quæ pertinent ad rogandum: ut non solum tua causa tibi consilium me dare putes, sed etiam quòd mihi opus sit, me à te petere, & rogare. Gratissimum igitur mihi feceris, si Volaterranos omnibus rebus integros, incolumisquæ esse volueris. Eorum ego domicilia, sedes, rem, fortunas, quæ à diis immortalibus, & à præstantissimis in nostra rep. civibus, summo S. P. Q. R. studio, conservate sunt, tuæ fidei, justitiæ, bonitatiq; commendo. Si pro meis præstatis opibus facultatem mihi res hoc tempore daret, ut ita defendere possem Volaterranos, quemadmodum consuevi tui meos: nullum officium, nullum denique certamen, in quo illis prodesse possem, prætermitterem. Sed, quum apud te nihil minus hoc tempore valere me confido, quàm valuerim semper apud omnes: pro nostra summa necessitudine, parique inter nos, & mutua benivolentia abs te peto, ut ita de Volaterranis mereare, ut existiment, eum quasi divino consilio isti negotio præpositum esse, apud quem unum nos eorum perpetui defensores, plurimum valere possumus.

ARG. *Commendat Curtium: & ne Curtii ager ab eisdem datur.*

M. T. C. Q. VALERIO, Q. F. ORCÆ, LEG. PROP. R. T. S. P. D.

NON molestè fero, eam necessitudinem, quæ mihi tecum est, notam esse quàm plurimis: neque tamen ob eam causam (quòd tu optimè existimare potes) te impedio, quo minus susceptum negotium, pro tua fide, & diligentia,

In honoribus meis laboribus nunquam deservimus. Præcavi hanc editionem ex editione Victorii: ideo quòd verissima & maxime gemina videretur, quòd non longe abeunt alii miss. Pal. primus, Sre. pvechianus, Peckio exceptæ præditiō princeps: nec in honoribus meis laboribus nunquam deservimus.

diligentia, ex voluntate Cæsaris, qui tibi rem magnam, difficilemque commisit, gerere possis. Nam cum multi à me petant multa, quod de tua erga me voluntate non dubitent, non committo, ut ambitione mea conturbem officium tuum. C. Curtio ab ineunte ætate familiarissimè sum usus. Ejus & Sullani temporibus injustissima calamitate dolui: & cum iis, qui similem injuriam acceperant, amissis omnibus fortunis, reditus tamen in patriam voluntate omnium concedi videretur, adjutor incolumitatis fui. Is habet in Volaterrano possessionem, cum in eam, tamquam è naufragio, reliquias contulisset. Hoc autem tempore eum Cæsar in senatum legit: quem ordinem ille, ista possessione amissa, tueri vix potest. Gravissimum autem est, cum superior factus sit ordine, infriorem esse fortunam minimeque convenit, ex eo agro, qui Cæsaris jussu dividatur, cum moveri, qui Cæsaris beneficio senator sit. Sed mihi minus libet multa de æquitate rei scribere, ne causa potius apud te valuisse videar, quam gratia. Quamobrem te in majorem modum rogo, ut C. Curtii rem, meam putes esse: quidquid mea causa faceres, ut id C. Curtii causa cum feceris, existimes, quod ille per me habuerit, id me habere abs te. Hoc te vehementer etiam atque etiam rogo.

¶ ARG. *Commendat Cuspis amicos Julium & Cornelium.*
M. T. C. VALERIO, Q. F. ORCÆ,
PROCOS. S. P. D.

6 S I vales, bene est: valeo. Credo te memoria tenere, me & coram P. Cuspio tecum locutum esse, cum te prosequeretur paludatum: & item postea pluribus verbis tecum egisse, ut, quoscumque tibi ejus necessarios commendarerem, haberes eos in numero meorum necessariorum. Id tu pro tua summa erga me benivolentia, perpetuaque observantia mihi liberalissimè, atque humanissimè recepisti. Cuspis, homo in omnes suos officiosissimus, mirificè quosdam homines ex ista provincia tuetur, & diligit, propterea quod fuit in Africa bis, cum maximis societatis negotiis præfesset. Itaque hoc ejus officium, quod adhibet erga illos, ego mea facultate, & gratia soleo, quantum possum, adjuvare. Quare Cuspianorum omnium commendationis causam hac tibi epistola exponendam putavi. reliquis epistolis tantum faciam, ut notam apponam eam, que mihi tecum convenit, & simul significem, de numero esse Cuspianorum. Sed hanc commendationem, quam his litteris consignare volui, scito esse omnium gravissimam. Nam P. Cuspis singulari studio contendit à me, ut tibi quam diligentissimè L. Julium commendarem. Ejus ego studio vis videor mihi satisfacere posse, si utar verbis iis, quibus, cum diligentissimè quid agimus, uti solemus. Nova quædam postulat: & putat me ejus genetis artificium quoddam tenere. Ei ego pollicitus sum, me ex intima nostra arte deprompturum mirificum genus commendationis. Id quum assequi non possum, tu re velim efficias, ut ille genere mearum litterarum incredibili quiddam perfectum arbitretur. Id facies, si omne genus liberalitatis, quod & ab humanitate, & pietate tua proficisci poterit, non modò re, sed etiam verbis, & vultu denique expromiseris: quæ quantum in provincia valeant, vellem exper rus esses. Sed tamen suspicor, ipsum hominem, quem tibi commendo, perdignum esse tua amicitia: non solum, quia mihi Cuspis dicit, credo, (tamen id satis esse debeat) sed quia novi ejus judicium in hominibus, & amicis diligendis. Harum litterarum vis quanta fuerit, propediem judicabo: tibi que, uti confido, gratias agam. Ego, quæ te velle, quæque ad te pertinere arbitror, omnia studiosè, diligenterque curabo. Cura ut vales. P. Cornelius, qui

tibi litteras dedit, est mihi à P. Cuspio commendatus: ejus causa quanto opere cuperem, deberemque, profectò ex me facile cognosti. Vehementer te rogo, ut cures, ut ex hac commendatione mihi Cuspis quam maximas, quam primum, quam læpissimè gratias agat. Vale.

¶ ARG. *Commendat municipium Atellanum & ne ejus ager dividatur, sed integra causa Cæsari servetur.*

M. T. C. CLUVIO, S. P. D.

CUM in Galliam proficiscens, pro nostra necessitudine (quæ tua summa in me observantia) ad me domum venisses, locutus sum tecum de agro vectigali municipii Atellani, qui esset in Gallia: quantoque opere ejus municipii causa laborarem, tibi ostendi. Post tuam autem protectionem, cum & maxima res municipii honestissimi, mihi que conjunctissimi, & summum meum officium ageretur, pro tuo animo in me singulari, existimavi, me oportere ad te accuratius scribere: etsi non sum nescius, & quæ temporum ratio, & quæ tua potestas sit: tibi que negotium datum esse à C. Cæsare, non judicium, præclare intelligo. Quare à te tantum peto, quantum & te facere posse, & libenter mea causa facturum esse arbitror. Et primum velim existimes, quod res est, municipii fortunas omnes in isto vectigali consistere: his autem temporibus hoc municipium maximis oneribus pressum, summis affectum esse difficultatibus. Hoc etsi commune videtur esse cum multis: tamen, mihi crede, singularis huic municipio calamitates accidisse, quas idcirco non commemoro, ne de miseris meorum necessariorum conquerens, homines, quos nolo, videar offendere. Itaque, nisi magnam spem haberem, C. Cæsari nos causam municipii probaturos: non erat causa, cur à te hoc tempore aliquid contenderem. sed quia confido, mihi que persuasi, illum & dignitatis municipii, & æquitatis, etiam voluntatis erga se habiturum esse rationem: idèd à te non dubitavi contendere, ut hanc causam illi integram conservares. Quod etsi nihilominus à te peterem, si nihil audivissem te tale fecisse: tamen majorem spem impetrandi nactus sum, postea quam mihi dictum est, hoc idem à te Regiensis impetravisse. qui etsi te aliqua necessitudine attingunt: tamen tuus amor in me, sperare me cogit, te, quod tuis necessariis tribueris, idem esse tributurum meis: præsertim cum ego pro his unis petam; & habeam autem qui simili causa laborent, compluribus necessarios. Hoc me non sine causa facere, neque aliqua levi ambitione commotum à te contendere, etsi te existimare arbitror: tamen mihi affirmanti credas velim, me huic municipio debere plurimum: nullum unquam fuisse tempus neque honorum, neque laborum meorum, in quo non hujus municipii studium in me existere singulari. Quapropter à te etiam atque etiam, pro nostra summa conjunctione, proque tua in me perpetua, & maxima benivolentia, majorem in modum peto, atque contendo, ut, cum fortunas agi ejus municipii intelligas, quod sit mihi necessitudine, officiis, benivolentia conjunctionissimum, id mihi des. Quod erit hujusmodi, ut, si à Cæsare, quod speramus, impetravimus, tuo beneficio nos id consecutos esse judicemus. sin minus: pro eo tamen id habeamus, quom à te data sit opera, ut impetraremus. Hoc cum mihi gratissimum feceris: tum viros optimos, homines honestissimos, eosdem gratissimos, & tua necessitudine dignissimos; summo beneficio in perpetuum tibi, tuisque devinxeris.

¶ ARG.

1. Vultu denique expromiseris. In Mediceo erat, ut notat Egnatius ad oram primæ editionis, ex prospera; unde credo Viterius fecit expromiseris rectè: idque omne totis apicibus reperit in Palatino sextro

Vaticani excerptis, eratque sic in Stevvechiano & Hittorpiano. Vultu, expresseris. Alii addunt, fuisse vultu denique exp. nescio quibus auctoritatibus.

ARG. Commendat Albinum, & in agro divisione Albinis prævia attingat.

M. T. C. M. RUTILIO, S. P. D.

CUM & mihi concius essem, quanti te facerem, & quam erga me benivolentiam expertus essem, non dubitavi te petere, quod mihi petendum esset. P. Sestium quanti faciam, ipse optime scio: quanti autem facere debeam, & tu, & omnes homines sciunt. Is cum ex aliis tui mei studiosissimum esse cognosset, petivit à me, ut ad te quam accuratissime scriberem de re C. Albinii senatoris: cuius ex filia natus est L. Sestius, optimus adolescens, filius P. Sestii. Hoc idcirco scripsi, ut intelligeres, non solum me pro P. Sestio laborare debere, sed Sestium etiam pro Albinio. Res autem est hæc: A. M. Laberio C. Albinus prædia in æstimationem accepit: quæ prædia Laberius emerat à Cæsare de bonis Plotianis. ea si dicam non esse à rep. dividi, docere te videar, non rogare. Sed tamen cum Cæsar Sullanæ venditiones, & assignationes ratas esse velit, quod firmiores existimentur suæ: si ea prædia dividantur, quæ ipse Cæsar vendidit, quæ tandem in ejus venditionibus esse poterit auctoritas? Sed hoc quale sit, tu pro tua prudentia considerabis. Ego te planè rogo, a quo ita, ut majore studio, justiore de causa, magis ex animo rogare nihil possim, ut Albinio parcas, prædia Laberiana ne attingas. Magna me affecteris non modò lætitia, sed etiam quodammodo gloria, si P. Sestius homini maxime necessario satisfecerit, per me ut ego illi uni plurimum debeam. Quod ut facias, te vehementer etiam atque etiam rogo. Majus mihi dare beneficium nullum potes. Id mihi intelliges esse gratissimum.

ARG. Commendat Bithynicam publicanorum societatem, & mihi Pupium.

M. T. C. CRASSI EDI, S. P. D.

QUAM tibi præfens commendavi, ut potui, diligentissime, socios Bithyniæ: teque cum mea commendatione, tum etiam tua sponte intellexi cupere ei societati, quibuscumque rebus posses, commodare: tamen, cum illorum res agitur, magni sui interesse arbitrantur, me enim per litteras declarare tibi, qua essem erga ipsos voluntate, non dubitavi hæc ad te scribere. Volo enim te existimare, me, cum universo ordini publicanorum semper libentissimè tribuerim, idque magnis ejus ordinis erga me meritis facere deberim, tum in primis amicum esse huic Bithynicæ societati: quæ societas ordine ipso, hominum genere, pars est maxima civitatis, constat enim ex ceteris societatibus: & casu permulti sunt in ea societate valde mihi familiares: in primisque is, cujus præcipuum officium agitur hoc tempore, P. Rupilius, P. F. Men, qui est magister in ea societate. Quæ cum ita sint, in majorem modum à te peto, Ca. Pupium, qui est in operis ejus societatis, omnibus tuis officiis, atque omni liberalitate tue are: curesque, ut ejus operæ, quod tibi facile factum est, quam gratissime sint sociis: remque, & utilitatem sociorum, (cujus rei quantam potestatem quaestor habeat, non sum ignarus) per te quam maxime defensam, & auctam velis. Et cum mihi gratissimum feceris, tum illud tibi expertus promitto, & spondeo, te socios Bithyniæ, si iis commodata, memores esse, & gratos cogniturum.

ARG. Commendat M. Varroem.

CICERO BRUTO, S.

CUM ad te tuus quaestor, M. Varro, proficisceretur, commendatione egere eum non putabam. Satis enim commendatum tibi eum arbitrabar ab ipso more majorem: qui, ut te non fugit, hanc quaesturæ conjunctionem, liberorum necessitudini proximam voluit esse. Sed cum tibi ita persuasisset ipse, meas de te accurate scriptas litteras, maximum apud te pondus habituras: à neque conten-

deret, ut quam diligentissime scriberem malui facere quod meus familiaris tanti sui interesse arbitraretur. Ut igitur debere me facere hoc intelligas, cum primum M. Tereptius in forum venit, ad amicitiam se meam contulit. Deinde, ut se corroboravit, duæ causæ accesserunt, quæ meam in illum benivolentiam auferent: una, quod verfabatur in hoc studio nostro, quo etiam nunc maxime delectamur, & cum ingenio, ut nosti, nec sine industria: deinde, quod naturæ se contulit in societates publicanorum: quod quidem nollem. Maximis enim damnis affectus est, sed tamen causa communis ordinis, mihi commendatissimi, fecit amicitiam nostram firmiorem. Deinde veritatis in utrisque sublellis optima & fide, & fama, jam ante hanc commutationem reip. petitioni sese dedit, honoremque honestissimum existimavit, fructum laboris sui. His autem temporibus à me Brundisio cum litteris, & mandatis profectus ad Cæsarem est: qua in re & amorem ejus in suscipiendo negotio perspexi, & conficiendo ac renuntiando fidem. Videor mihi, cum separatim de probitate ejus, & moribus dicturus fuisset, si prius causam, cur eum tantopere diligerem, tibi exposuissem, in ipsa causa exponenda satis etiam de probitate dixisse. Sed tamen separatim promitto, in meque recipio, fore eum tibi & voluptati, & usui. Nam & modestum hominem cognosces, & prudentem: & à cupiditate omni remotissimum: præterea magni laboris, summæque industriae. Neque ego hæc polliceri debeo, qui tibi ipsi, cum bene cognovis, judicanda sunt. SED TAMEN IN OMNIBUS NOVIS CONIUNCTIONIBUS interest, qualis primus aditus sit, & qua commendatione quasi amicitia fores aperiantur. quod ego his litteris efficere volui, etsi id ipsa per se necessitudo quaesturæ efficere debet. sed tamen nihilo infirmius iud, hoc addito. Cura igitur, si me tanti facis, quanti & Varro existimat, & ipse sentio, ut quam primum intelligam, hanc meam commendationem tantum illi utilitatis attulisse, quantum & ipse speravit, nec ego dubitarim.

ARG. Commendat vestigalia Arpinatum in Gallia: & legatos, qui ad ea exigenda proficiscerantur.

M. T. C. BRUTO, S. P. D.

QUIA semper animadverti, studiosè te operam dare, ut nequid meorum tibi esset ignotum: propterea non dubito, quin scias, non solum, cujus municipii sum, sed etiam, quam diligenter soleam meos municipales Arpinatensium tueri. Quorum quidem omnia commoda, omnesque facultates, quibus, & sacra conficere, & facta testata ædificia sacrarum, locorumque communium tueri possint, consistunt in his vestigalibus, quæ habent in provincia Gallia. Ad ea visenda, pecuniasque, quæ à colonis debentur, exigendas, totamque rem & cognoscendam, & administrandam, legatos equites Romanos misimus, Q. Fusidium, Q. F. M. Faucium, M. F. Q. Mamerum, Q. F. Peto à te in majorem modum, pro nostra necessitudine, ut tibi ea res cura sit, operamque des, ut per te quam commodissime negotium municipii administraretur, quam primoque conficiatur: ipsosque, quorum nomina scripsi, ut quam honorificentissime pro tua natura, & quam liberalissimè tractes. Bonos viros ad tuam necessitudinem adjunxeris: municipiumque gratissimum beneficio tuo devinxeris: mihi vero etiam gratius feceris, quod cum semper tueri municipales meos consuevi, tum hic annus præcipuè ad meam curam, officiumque pertinet. Nam constituendū municipii causam, hoc anno ædilem filium meum fieri volui, & fratris filium, & M. Casium, hominem mihi maxime necessarium (is enim magistratus in nostro municipio, nec alius ullus creari solet) quos cohonestaris, in primisque me, si resp. municipii, tuo studio, diligentia bene administrata erit. Quod ut facias, te vehementer etiam atque etiam rogo.

ARG. Commendat Q. Fufidium legatum Arpinatum. M. T. C. BRUTO, S. P. D.

22 A LIA epistola communiter commendavi tibi legatos Arpinatum, ut potui diligentissime: hac separatim Q. Fufidium, quo cum mihi omnes necessitudines sunt, diligentius commendo: non ut aliquid de illa commendatione comminam, sed ut ad hanc addam. Nam & privignus est M. Cæsii, mei maxime & familiaris, & necessarii, & fuit in Cilicia mecum tribunus militum: quo in munere ita se tractavit, ut accepisse ab eo beneficium videret, non dedisse. Est præterea (quod apud te valet plurimum) à nostris studiis non abhorrens. Quare velim eum quam liberalissime complectare: operamque des, ut in ea legatione, quam suscepit contra suum commodum, secutus auctoritatem meam, quam maxime ejus excellat industria. Vult enim, id quod optimo cuique natura tributum est, quam maximam laudem, cum à nobis, qui eum impulsimus, tum à municipio consequi: quod ei continget, si hac mea commendatione tuum erga se studium erit consecutus.

ARG. Commendat C. Castronium Patum Lucensem. M. T. C. BRUTO, S. P. D.

23 L Castronius Patus, longè princeps municipii Lucensis, est honestus, gravis, plenus officii, bonus planè vir, & cum virtutibus, tum etiam fortuna, si quid hoc ad rem pertinet, ornatus: meus autem est familiarissimus, sic priorius, ut nostri ordinis observet neminem diligentius. Quare ut & meum amicum, & tua dignum amicitia, tibi commendo. Cui, quibuscumque rebus commoda veris, tibi profectò jucundum, mihi certè erit gratum. Vale.

ARG. Commendat L. Titium Strabonem ejusque procuratorem libertum. M. T. C. BRUTO, S. P. D.

24 L Titio Strabone, equite Romano, in primis honesto, & ornato, familiarissime utor. Omnia mihi cum eo intercedunt jura summæ necessitudinis. Huic in tua provincia pecunia debet P. Cornelius. Ea res à Volcatio, qui Romæ jus dicit, rejecta in Galliam est. Peto à te hoc diligentius, quam si mea res esset, quo est honestius de amicorum pecunia laborare, quam de sua, ut negotium conficiendum cures, ipse suscipias, transigas, operamque des, quoad tibi æquum, & rectum videbitur, ut quam commodissima conditione libertus Strabonis, qui ejus rei causa missus est, negotium conficiat, ad nummosque perveniat. Id & mihi gratissimum erit: & tu ipse L. Titium cognoscas amicitia tua dignissimum. quod ut tibi curæ sit, ut omnia solent esse, quæ me velle scis, te vehementer etiam atque etiam rogo.

ARG. Commendat Præcilium. M. T. C. C. CÆSARI, IMP. S. P. D.

25 P RÆCILIVM tibi commendo unice, tui necessarii, mei familiarissimi, viri optimi filium: quem cum adolescentem ipsum propter ejus modestiam, humanitatem, animum, & amorem erga me singularem, mirifice diligo: tum patrem ejus, te doctus, intellexi, & didici mihi fuisse semper amicissimam. 2. En, hic ille est, de illis maxime, qui ir-

ridere, atque objurgare me solitus est, quod me non tecum, præferim cum abs te honorificentissime invitaret, conjungerem. 3. Αλλ' ἐμοὶ ἔπος ἔπειθ' ἔμοι ἐπὶ τῆς ἐπιπέδου, ὅτι νεφέλη ἐκείνη μέλαινα. audiebam enim nostros proceres clamitantes, 4. Αλλ' ἔμοι ἔπος, ἵνα τίς σε καλεῖται, ἵνα δ' εἴπῃ. Sed tamen idem me consolatur: & sui nominem peritum etiamnum gloria, volunt incendere atque ita loquuntur: 5. Μηδὲν ἀσπιδέει γὰρ καλεῖται, ἀσπίδου μὲν, Ἄλλὰ μὲν πρὸς τὴν καὶ ἐσομένους πύλας. Sed minus jam movent, ut vides. Itaque ab Homen magniloquentia confero me ad vera præcepta Euphridis: 6. Μισὸν σφίσι γὰρ ὅστις ἐχ' αὐτῷ σφός, quem verum senex Præcilium laudat: egregie: & ait, posse eundem & 7. Ἄλλ' ἔμοι ἔπος, καὶ ὅστις ἴδῃ, & tamen nihilominus, 8. Ἄλλ' ἔμοι ἔπος, καὶ ὅστις ἴδῃ, ἵνα μὴ ἀλλοτρίως. Sed, ut redeam ad id, unde coepi: vehementer mihi gratum feceris, si hunc adolescentem humanitate tua, quæ est singularis, comprehendens: & ad id, quod ipsorum Præciliorum causa te velle arbitror, addideris cumulum commendationi meæ. Genere novo sum litterarum ad te usus, ut intelligeres, non vulgarem esse commendationem.

ARG. Commendat Apollonium P. Crassi libertum. M. T. C. C. CÆSARI IMP. S. P. D.

26 P RASSIVM ex omni nobilitate adolescentem dilexi plurimum: & ex eo, cum ab meute ejus ætate bene speravissem, tum per me existimare coepi ex iis judiciis, quæ de eo feceram, cognitis. Ejus libertum Apollonium jam tum equidem, cum ille viveret, & magni faciebam, & probabam. Erat enim & studiosus Crassi, & ad ejus optima studia vehementer aptus. Itaque ab eo admodum diligebatur. Post mortem autem Crassi, eo mihi etiam dignior visus est, quem in fidem, atque amicitiam meam recipere, quod eos à se observandos, & colendos putabat, quos ille dilexisset, & quibus carus fuisset. Itaque & ad me in Siciliam venit, multisque in rebus mihi magno usui fuit & fides ejus, & prudentia: & si ut opinor, tibi in Alexandrino bello, quantum studio, & fidelitate consequi potuit, non defuit. Quod cum speraret, te quoque ita existimare, in Hispaniam ad te, maxime ille quidem suo consilio, sed etiam me auctore se profectus. Cui ego commendationem non sum pollicitus, non quin eam valituram apud te arbitraret: sed neque mihi egere commendatione videbatur, qui & in bello tecum fuisset, & propter memoriam Crassi de tuis annis esset: & si uti commendationibus vellet, etiam per alios eum videbam id consequi posse. Testimonium meum de eo judicii, quod & ipse magni æstimabat: & ego apud te valere eram expertus, ei libenter dedi. Doctum igitur hominem cognovi, & studiis optimis deditum, idque à puero. Nam domi meæ cum Diodoto Stoico, homine, meo judicio, eruditissimo, multum à puero fuit. Nunc autem incensus studio rerum tuarum, eas litteras Græcis mandare cupiebat, posse arbitror: valet ingenio: habet usum: jam pridem in eo genere studii, litterarumque versatur: satisfacere immortalitati laudum tuarum mirabiliter cupit. Habes opinionis meæ testimonium: sed tu hoc facilius multo, pro tua singulari prudentia, judicabis. Et

1. Non ut aliquid de illa commendatione comminam. Potius sic, quam vulgè deminuan, aut cum Lambino, deminuan. Er ammon eleganter sic editio princeps, Patavinæque ipsi Victorius sentit. 2. En hic ille est, de illa maxime. Medicus codex, & alii veteres, ut notat accuratissimus Victorinus. En, ut Politianus Terentius in Adelphis, En sibi respicit unum rem: id nunc clamat. Quod probo, sed quid hoc quod optimus codex Palatinus, textus, sicut & Hieronymianus scribunt? Hic ille est maxime qui irridere, omisso illo En. 3. Αλλ' ἔμοι ἔπος. Sed meum nunquam animum in pectore inflexit: Nubes n. tegebat atra.

4. Αλλ' ἔμοι ἔπος. Srenuus esto, ut te & posterorum aliqui laudet. 5. Μηδὲν ἀσπιδέει. Ne ignoviter & inglorie pescam: sed magno aliquo facinore edito, quod audeatur à posteris. 6. Μισόν. Sapientem oai, qui sibi ipse non sapit. 7. Ἄλλ' ἔμοι ἔπος. Simul à fronte & à tergo. 8. Ἄλλ' ἔμοι ἔπος. Semper fortiter agere, & aliis præstare.

Et tamen, quod negaveram, commendo tibi eum. Quid quid ei commodaveris, erit id majorem in modum gratum.

ARG. *Commendat M. Curium, Patris negotiantem.*
M. T. C. SER. SULPICIO, S. P. D.

Magnis de causis à me diligitur. Nam & amicitia perveris mihi cum eo est, ut primam in forum veni, instituta: & Patris cum aliquoties antea, tum proximè hoc miserimo bello, domus ejus tota mihi patuit: quia si opus fuisset, tam essem usus, quam mea. Maximum autem mihi vinculum cum eo est quasi sanctioris cujusdam necessitudinis, quod est Attici nostri familiarissimum, eumque unum præter ceteros observat, ac diligit. Quem si tu jam illum non videris, nro me hoc, quod facio, facere serius. Ea est enim humanitate, & gratia, ut eum tibi jam per se ipsum commendatum putem. Quod tamen si tu magnopere à te quæso, ut ad eam voluntatem, si quam in illum ante has meas litteras contulisti, quam maximus postea commendatione cumulus accedat. Sin autem propter verecundiam suam minus se tibi obtulit, aut nondum eum satis habes cognitum, aut quæ causa est, cur majoris commendationis indigeat: sic tibi eum commendo, ut neque majore studio quemquam, neque justioribus de causis commendare possim. Faciamque id, quod debent facere hi, qui religiose, & sine ambitione commendant. Spondebo enim tibi, vel potius spondeo, in meque recipio, eos esse M. Curii mores: eamque tum probitatem, tum etiam humanitatem, ut eum & amicitia tua, & tam accurata commendatione, si tibi sit cognitus, dignum sis existimaturus. Mihi certe gratissimum feceris, si intellexero, has litteras tantum, quantum scribens confidebam, apud te pondus habuisse.

ARG. *Agit gratias de optima in Atticum voluntate.*
CICERO SERVIO S.

NON concedam, ut Attico nostro, quem elatum latinita vidi, jucundiores tux suavissimè ad eum, & humanissimè scripta litteræ, fuerint, quam mihi. Nam etsi utriusque nostrum propè æquè grata erant: tamen ego admirabar magis, te, quasi rogatus, aut certe admonitus, liberaliter Attico respondisses, (quod tamen dubium nobis, quin ita futurum fuerit, non erat) ultro ad eum scripsisse, eique nec opinanti voluntatem tuam tantam per litteras detulisse. De quo non modò rogare te, ut eo studiosius mea quoque causa facias, non debeo (nihil enim cumulatius fieri potest, quam polliceris) sed ne gratias quidem agere, quod tu & ipsius causa, & tua sponte feceris. Illud tamen dicam, mihi id, quod fecisti, esse gratissimum. Tale enim tuum judicium de homine eo, quem unice diligo, non potest mihi non summè esse jucundum. Quod cum ita sit, esse gratum necesse est. Sed tamen, quam mihi, pro conjunctione nostra, vel peccare apud te in scribendo licet: utrumque eorum, quæ negavi mihi faciendæ esse, faciam. Nam & ad id, quod Attici causa te offendisti esse facturum, tantum velim addas, quantum ex nostro amore accessionis fieri potest. Et, quod modo verebar tibi gratias agere, nunc plane ago, teque ita existimare volo, quibuscumque officiis in Epitoniis, reliquisque rebus Atticum obstruxeris, idem me tibi obligatum fore.

ARG. *Commendat Lysonem.*

M. T. C. SER. SULPICIO, S. P. D.

Cum Lysonem Patrensis est mihi quidem hospitium verus: quam ego necessitudinem sanctè colendam puto: sed ea causa etiam cum aliis compluribus: familiaritas tanta nullo cum hospite: & ea cum officiis ejus multis, tum etiam consuetudine quotidiana sic est aucta, ut nihil

sit familiaritate nostra conjunctius. Is cum Romæ annum propè ita fuisset, ut mecum viveret, etsi eramus in magna spe, te meis litteris, commendationeque diligentissimè facturum, id quod fecisti, ut ejus rem, & fortunas absentis tuere: tamen quod in unius potestate erant omnia, & quod Lyso fuerat in nostra causa, nostrisque præsidis, quotidie aliquid timebamus. Effectum tamen est & ipsius splendore, & nostro, reliquorumque hospitem studio, ut omnia, quæ vellemus, à Casare impetrarentur: quod intelliges ex his litteris, quas Casar ad te dedit. Nunc non modò non remittimus tibi aliquid ex nostra commendatione, quasi adepti jam omnia: sed eo vehementius à te contendimus, ut Lysonem in fidem, necessitudinemque tuam recipias. cujus dubia fortuna timidius tecum agebamus, verentes, ne quid accideret ejusmodi, ut ne tu quidem mederi posses: explorata verò ejus incoluntate, omnem rem, totam tibi domum commendo. In his adolescenteris filium ejus, quem C. Mænius Gemellus cliens meus, cum in calamitate exsili sui Patrensis civis factus esset, Patrensi legibus adopravit: ut ejus ipsius hereditatis jus causamque tueare. Caput illud est, ut Lysonem, quem ego virum optimum, gratissimumque cognovi, recipias in necessitudinem tuam. Quod si feceris, non dubito, quin in eo diligendo, ceterisque postea commendando, idem, quod ego, sis judicii, & voluntatis habiturus. Quod cum fieri vehementer studeo, tum etiam illud vereor, ne si minus cumulatè viderebere fecisse aliquid ejus causa, me ille negliger scripsisse putet, non te oblitum mei. Quanti tamen me faceres, cum ex sermonibus quotidianis meis, tum ex epistolis etiam tuis potuit cognoscere.

ARG. *Commendat Asclapionem medicum.*

CICERO SERVIO S.

Asclapionem Patrensis, medico, utro valde familiariter, & ejusque cum consuetudo mihi jucunda fuit, tum ars etiam, quam sum expertus in validudine meorum. In qua mihi cum ipsa scientia, tum etiam fidelitate, benivolentiaque satisfecit. Hunc igitur tibi commendo: & à te peto, ut des operam, ut intelligat, diligenter me scripsisse de sese, meamque commendationem usui magno sibi fuisse. Erit id mihi vehementer gratum.

ARG. *Commendat M. Emiliam Avianum & C. Avianum Hammonium.*

M. T. C. SER. SULPICIO, S. P. D.

Emilius Avianus ab ineunte adolescentia me observavit, semperque dilexit, vir cum bonus, tum perhumanus, & omni genere officii diligendus. Quem si arbitraret esse Sicyone & nisi audirem ibi eum etiam nunc, ubi ego reliqui, Cibyæ commorari, nihil esset necesse plura me ad te de eo scribere. Perficeret enim ipse profectio suis moribus, suaque humanitate, ut sine cujusquam commendatione diligeretur abs te non minus, quam & à me, & à ceteris suis familiaribus. Sed cum illum abesse putem, commendo tibi in majorem modum domum ejus, quæ est Sicyone, remque familiarem, maximè Cajum Avianium Hammonium, libertum ejus, quem quidem tibi etiam suo nomine commendo. Nam cum propterea mihi est probatus, quod est in patronum suum officio, & fide singulari, tum etiam in me ipsum magna officia contulit, mihi que molestissimis temporibus ita fideliter, benivoleque præfuit, ut si à me manumissus esset. Itaque peto à te, ut eum Hammonium, & in patroni ejus negotio sic tueare, ut ejus procuratorem, quem tibi commendo, & ipsum suo nomine diligas, habeasque in numero tuorum, hominem pudentem, & officiosum cognosces, & dignum, qui à te diligatur.

¶ ARG. Commendat T. Manlium.
CICERO SERVIO S.

T Manlium, qui negotiatur Telspiis, vehementer diligo. Nam & semper me coluit, diligentissimeque observavit, & à studiis nostris non abhorret. Accedit eo, quòd Varrò Murena magnopere ejus causa vult omnia: qui tamen existimavit, etis suis litteris, quibus tibi Manlium commendabat, valde consideret: tamen mea commendatione aliquid accessione fore. Me quidem cum Manlii familiaritas, tum Varronis studium commovit, ut ad te quam accuratissime scriberem. Gratissimum igitur mihi feceris, si huic commendationi meae tantum tribueris, quantum cui tribuisti plurimum: id est si te Manlium, quam maxime, quibuscumque rebus honeste, ac pro tua dignitate poteris, juveris, atque ornaveris. Ex ipsiusque praeterea gratissimis, & humanissimis moribus confirmo tibi, te eum, quem soles, fructum à bonorum virorum officio capere, cui capere.

¶ ARG. Commendat L. Cossinium.
CICERO SERVIO S.

L Cossinio, amico, & tribuli tuo, valde familiariter uor. Nam & inter nosmetipsos vetus usus intercedit: & Atticus noster majorem etiam mihi cum Cossinio consuetudinem fecit. Itaque tota Cossinii domus me diligit, in primisque libertus ejus, L. Cossinius Anchialus, homo & patrono, & patroni necessariis, quo in numero ego sum, probatissimus. Huic tibi ita commendo, ut si meus libertus esset, eodemque apud me loco esset, quo & est apud patronum suum, majore studio commendare non possem. Quare pergratum mihi feceris, si eum in amicitiam tuam receperis: atque eum, quod sine molestia tua fiat, si qua in te opus ei fuerit, juveris. Id & mihi vehementer gratum erit, & tibi postea jucundum. Hominem enim summa probitate, humanitate, observantiaque cognoscas.

¶ ARG. Commendat Lysonem.
CICERO SERVIO S.

Cum antea capiebam ex officio meo voluptatem, quòd meminerm, quam tibi diligenter Lysonem, hospitalem, & familiarem meum, commendassem, tum verò postea quam ex litteris ejus cognovi, tibi eum falso suspectum fuisse, vehementissime laetatus sum, me tam diligentem in eo commendando fuisse. Ita enim scripsit ad me, sibi meam commendationem maximo adjumento fuisse, quod ad te delatum diceret, sese contra dignitatem tuam Romae de te loqui solitum esse. De quo etis pro tua facilitate, & humanitate purgatum se tibi scribit esse: tamen primum, ut debeo, tibi gratias ago, cum tantum litterarum potuerunt, ut, his lectis, omnem offensionem suspicionis, quam habueras de Lysonem, deponeres: deinde credas mihi affirmanti velim, me hoc non pro Lysonem magis, quam pro omnibus scribere, hominem esse neminem, qui unquam mentionem sine tua summa laude, fecerit. Lyso verò cum mecum prope quotidie esset, unaque viveret, non solum quia me libenter audire arbitrabatur, sed quia libentius ipse loquebatur omnia mihi tua & facta, & d' sta laudabat. Quapropter etis à te ita tractatur, ut jam non desideret commendationem meam, unisque se litteris meis omnia consecutum putet: tamen à te peto in majorem modum, ut eum etiam atque etiam tuis officiis, liberalitate complectare. Scriberem ad te, qualis vir esset, ut superioribus litteris feceram, nisi eum jam per seipsum tibi laetis esse notum arbitrarer.

T. Magnum esse tamen speravi apud te meae quoque litterae. Summo cum Judio hunc locum primus P. Vici restituit, cuius tamen genus dicitur di Manu: non satisfacit; non novum, quem & certissimis argumentis nimis strabum fuisse induit & gloriae Victoriana postum con-

¶ ARG. Commendat Hagarum.
CICERO SERVIO S.

HAGESARETVS Larissus, magnis meis beneficiis ornatus in consulatu meo, memor, & gratus fuit: meque postea diligentissime coluit. Eum tibi magnopere commendo, ut & hospitalem meam & familiarem: & gratum hominem, & virum bonum, & principem civitatis suae: & tua necessitudine dignissimum. Pergratum mihi feceris, si dederis operam, ut is intelligat, hanc meam commendationem magnum apud te pondus habuisse.

¶ ARG. Commendat L. Mescinium.
CICERO SERVIO S.

L Mescinius ea mecum necessitudine conjunctus est, quòd mihi quæsi fuit. Sed hanc causam, quam ego, ut à majoribus accepi, semper gravem duxi, fecit virtute, & humanitate sua justiore, ita ut nec familiaritate, nec consuetudine, sed quamquam confidere videbatur, & sua causa, qua honeste posses, liberate esse facturum, & magnum esse tamen speravit apud te meas quoque litteras. Id cum ipse ita judicabat, tum pro familiari consuetudine saepe ex me audierat, quam suavis esset inter nos, & quanta conjunctio. Peto igitur à te, tanto scilicet studio, quanto intelligis debere me petere pro homine tam mihi necessario, & tam familiari: ut ejus negotia, quae sunt in Achaja, ex eo, quòd heres est M. Mindio, fratri suo, qui Eli negotiatus est, explices, & expedias cum jure, & potestate, quam habes, tum etiam auctoritate, & consilio tuo. Sic enim praescripsimus iis quibus ea negotia mandavimus, ut omnibus in rebus, quae in aliquam controversiam vocarentur, te arbitro, & quod commodo tuo fieri posset, te disceptatore uterentur. Id ut honoris mei causa suscipias, vehementer te etiam atque etiam rogo. Illud praeterea, si non alienum tua dignitate putabis esse, feceris mihi pergratum: si qui difficilius erunt, ut rem sine controversia confici nolint, si eos, quum cum senatore res esset, Romam rejeceris. Quod quò minore dubitatione facere possis, litteras ad te à M. Lepido consule, non quae te aliquid juberent, (neque enim id tuae dignitatis esse arbitramur) sed quodam modo quasi commendationis summissas. Scriberem, quam id beneficium bene apud Mescinium positurus esses, nisi & te scire considerem, & mihi peterem. Sic enim velim existimes, non minus me de illius re laborare, quam ipsum de sua. Sed cum illum studeo quam facillime ad suum pervenire: tum illud laboro, ut non minimum hac mea commendatione se consecutum arbitretur.

¶ ARG. Commendat C. Avianum. Laudat Servium filium.
CICERO SERVIO S.

Licet eodem exemplo saepius tibi hujus generis litteras mittam, cum gratias agam, quòd meas commendationes tam diligenter observes: quòd feci in aliis, & faciam, ut video, saepius: sed tamen non parcam opera, & ut vos loletis in formulis, sic ego in epistolis de eadem re alio modo. C. Avianus igitur Hammonius incredibile sibi mihi gratias per litteras egit, & suo, & Amilii, Aviani, patroni sui, nomine, nec liberalius, nec honorificentius potuisse tractari, nec se praesentem, nec rem familiaritatem absentis patroni sui. Id mihi cum jucundum est eorum causa, quos tibi ego summa necessitudine, & summa conjunctione adductus commendaveram, quòd M. Amilius unus est ex meis familiarissimis, atque intimis, maxime necessarius homo, & magnis meis beneficiis devinctus, & prope omnium, qui mihi debere aliquid videntur, gratissimus.

vincere; & praeterea non semper teretes aures attendisse vel habuisse. Eam, me quis de ea dubitaret, lectionem reperi in Pall. duobus opibus Vaticanis extempis, deletaque erat dudum ex Mediceo, in prima editione, ab Hagnato, illa cauda duarum vocum, pondus habuisse. T. Quid

simus: tum multo jucundius, te esse in me tali voluntate, ut plus profis amicis meis, quam ego prælens fortasse prodessem: credo, quod magis ego dubitarem, quid illorum causa facerem, quam tu, quid mea. Sed hoc non dubito, quin existimes mihi esse gratum. Illud te rogo, ut illos quoque gratos homines esse putes: quod ita esse tibi promitto, atque confirmo. Quare velim, quidquid habent negotii, des operam, quod commodo tuo fiat, ut, te obtinente Achajam, conficiant. Ego cum tuo Servio jucundissime, conjunctissimè vivo: magnamque cum ex ingenio ejus, singularique studio, tum ex virtute, & probitate voluptatem capio.

¶ ARG. Commendat L. Mescinium, & Lacedæmonios.
CICERO SERVIO, S.

28 **E**T si libenter petere à te soleo, si quid opus est meorum cuiquam: tamen multo libentius gratias tibi ago, cum fecisti aliquid commendatione mea: quod semper facis. Incredibile est enim, quas mihi gratias omnes agant, etiam mediocriter à me tibi commendati: quæ mihi omnia grata: sed de L. Mescinio gratissimum. Sic enim est mecum locutus, te, ut meas litteras legeris, statim procuratoribus suis pollicitum esse omnia: multò vero plura, & majora fecisse. Id igitur (puto enim etiam atque etiam mihi dicendum esse) velim existimes, mihi te fecisse gratissimum. Quod quidem hoc vehementius laetor, quod ex ipso Mescinio te video magnam capturam voluntatem. Est enim in eo cum virtus, & probitas, & summum officium, summaque obsequantia: tum studia illa nostra, quibus antea delectabamur, nunc etiam vivimus. Quod reliquum est, velim augeas tua in eum beneficia omnibus rebus, quæ te erunt dignæ. Sed duo, quæ te nominatim rogo: Primum, ut, si quid satisdandum erit, **A M P L I V S E O N O M I N E N O N P E T I**, cures, ut satisdetur fide mea. Deinde, cum ferè consistat hereditas in his rebus, quas avertit Oppia, quæ uxor Mindii fuit: adjuves, ineaque rationem, quemadmodum ea mulier Romam perducatur, quod si putari illa fore, ut opinio nostra est, negotium conficiemus. Hoc ut assequamur, te vehementer etiam atque etiam rogo. Illud, & quod supra scripsi, id * in meque recipio, te ea, quæ fecisti Mescinii causa, quæque feceris, ita bene collocaturum, ut ipse iudices, homini te gratissimo, jucundissimo benigne fecisse. Volo enim, ad id, quod mea causa fecisti, hoc etiam accedere. Nec Lacedæmonios dubitare arbitror, quin ipsi sua, majorumque suorum auctoritate satis commendati sint fidei, & iustitiæ tuæ: & ego, qui te optime novissem, non dubitavi, quin tibi notissima & iura, & merita populorum essent. Itaque cum à me peteret Philippus Lacedæmonius, ut tibi civitatem commendarem: etsi memineram, me ei civitati omnia debere: tamen respondi, commendatione Lacedæmonios apud te non egerè. Itaque sic velim existimes, me omnes Achajæ civitates arbitrari pro horum temporum perturbatione felicis, quod his tu præsitis: eundemque me ita iudicare, te, quod unus optime nosset, non nostra solum, sed etiam Græciæ monumenta omnia, tua sponte amicum Lacedæmonii & esse, & fore. Quare tantum à te peto, ut, cum ea facies Lacedæmoniorum causa, quæ tua fides, amplitudo, iustitia postulat: ut his, si tibi videbitur, significes, te non molestè ferre, quòd intelligas, ea quæ facias, mihi quoque grata esse. Pertinet enim ad officium meum, eos ex-

istimare, curæ mihi suas res esse. Hoc te vehementer etiam atque etiam rogo.

¶ ARG. Commendat Capitonem pro hereditate Antistii.
M. T. C. L. PLANCO, S. D.

NON dubito, quin scias, in his necessariis, qui tibi à patre relicti sunt, me tibi esse vel conjunctissimum, non his modo causis, quæ speciem habeant magnæ conjunctionis, sed iis etiam, quæ familiaritate, & consuetudine tenentur: quam scis mihi jucundissimam cum patre tuo, & summam fuisse. Ab his initiis noster in te amor profectus, auxit paternam necessitudinem, & eo magis, quod intellexi, ut primum per ætatem iudicium facere potueris, quanti quisque tibi faciendus esset, me à te in primis ceptum esse observari, coli, diligi. Accedebat non mediocre vinculum cum studiorum, quod ipsum est per se grave: tum eorum studiorum, earumque librium, quæ per se ipsæ eos, qui voluntate eadem sunt, etiam familiaritate devinciunt. Expectare te arbitror, hæc tam longè repetita principia quo spectent. Id primum ergo habeto, non sine magna, iustaque causa hanc à me commemorationem esse factam. C. Atejo Capitone utor familiarissime. Notæ tibi sunt varietates meorum temporum, in omni genere, & honorum & laborum meorum, & animus, & opera, & auctoritas, & gratia, & etiam res familiaris C. Capitonis præsto fuit, & patuit & temporibus, & fortunæ mex. Huius propinquus fuit T. Antistius: qui cum fortè quæstus Macedoniam obtineret, neque ei successum esset, Pompejus in eam provinciam cum exercitu venit. Facere Antistius nihil potuit. Nam, si potuisset, nihil ei fuisset antiquius, quam ad Capitonem, quem ut parentem diligebat, reverti: præsertim cum sciret, quanti is Cæsarem faceret, semperque fecisset. Sed oppressus, tantum attigit negotii, quantum recusare non potuit. Cum signaretur argentum Apolloniæ, non possum dicere, eum præfuisse, neque possum negare affuisse, sed non plus duobus, an tribus mensibus. Deinde abfuit à castris: fugi: omne negotium, hoc mihi, ut testi velim credas, meam enim ille molestiam in illo bello videbat, mecum omnia communicabat. Itaque abdidit se in intimam Macedoniam, quò potuit longissimè à castris, non modò ut non præfisset ulli negotio, sed etiam ut ne interesset quidem. Is post prælium se ad hominem necessarium, Aulum Plautium in Bithyniam contulit. Ibi eum Cæsar cum vidisset, nihil asperè, nihil acerbè dixit, Romam iussit venire. Ille in morbum continuo incidit: ex quo non convaleuit. Ager Corcyram venit: ibi est mortuus, testamento, quod Romæ Paulo & Marcello consulibus fecerat, heres ex parte dimidia, & tertia est Capito. In sextante sunt ii, quorum pars sine ulla cuiusquam querela publica potest esse: ea est ad **H. S. XXX**. Sed de hoc Cæsar viderit. Te mihi Plance, pro paterna necessitudine, pro nostro amore, pro studiis, & omni cursu nostro totius vitæ simillimo, rogo, & à te ita peto, ut majore cura, majore studio nullo possim, ut hanc rem suscipias: meam putes esse: enitare, contendas, efficias, ut mea commendatione, tuo studio, Cæsaris beneficio, hæreditatem propinqui sui C. Capito obtineat. Omnia, quæ potui in hac summa tua gratia, ac potentia à te impetrare, si petissem, ultro te ad me detulisse putabo, si hanc rem impetravero. Illud fore tibi adjumento spero, cuius ipse Cæsar esse optimus iudex potest: semper Cæsarem Capito coluit & dilexit: Sed ipse

E e e 3

hujus

Y. Quod supra scripsi, id * in meque recipio. Securi sumus Victorium in hunc locum ut mancum notantem. In Palatino sexto, ut valde editus est, scribitur, id tibi confirmo in meque recipio. Sed ut ex optimo libro descriptus est, ita non admodum verus est, ut monachus qui lacianam viderit, eam aliunde exemplaribus inspectis imperie. prima editio: illud quod supra scripsi, id in me recipio. Palatinus primus: id illud in me recipio.

a. Etiam inter familiaris C. Capitonis præsto fuit & patris. Sic in libris suis

reperit Vrsinus: in nostris tamen omnibus, Palatinis sex, Gruterianis, editione prima, parvis, sed quoniam parvis admixti Victorius, & ex eo Lambinus, exstiterunt in Vaticanis excerptis, non admodum incommodum visum fuit esse sententiam, præsertim cum illi responderet in officii: Nec ita claudenda est res familiaris, & cum beneficiis de aperire non possit. Ego interim non damno T. parvis, sed jam melius placet: ac quoniam in hac editione præcipue æmulatur Victorium; non licuit hic ab ipso deviare. Dicam tum Deo alibi plura super hac re.

hujus rei testis est: novi hominis memoriam. Itaque nihil te doceo, tantum tibi sumito pro Capitone apud Caesarem, quantum ipsum meminisse senties. Ego, quod in meipso experiri potui, ad te deferam. In eo quantum sit ponderis, tu videbis. Quam partem in rep. causamque defenderim, per quos homines, ordineque steterim, quibusque munus fuerim, non ignoras. Hoc mihi velim credas: si quid fecerim hoc ipso in bello minus ex Caesaris voluntate, quod intellexerim scire ipsum Caesarem, me invitisimum fecisse: id feci aliorum consilio, horratu, auctoritate: quod fuerim moderatior, temperatiorque, quam in ea parte quisquam, id me fecisse maxime auctoritate Capitonis: cujus similem si reliquos necessarios habuissem, reip. fortasse non nihil, mihi certe plurimum profuissem. Hanc rem, mi Plance, si effeceris, meam de tua erga me benivolentia spem confirmaveris ipsum Capitonem, gratissimum, officiosissimum, optimum virum, ad tuam necessitudinem, tuo summo beneficio adjunxeris.

¶ ARG. Commendat L. Manlium in hereditate fraterna.
M. T. C. ACILIO PROC. S. P. D.

30 **L** Manlius est Sosis is fuit Catinensis: sed est una cum reliquis Neapolitanis civis Romanus factus, decurioque Neapoli. erat enim adscriptus in id municipium ante civitatem, foecis, & Latinis datam. Ejus frater Catina nuper mortuus est. Nullam omnino arbitramur de ea hereditate controversiam eum habiturum: & est hodie in bonis: sed, quum habet praeterea negotia vetera in Sicilia sua: & hanc hereditatem fraternali, & omnia ejus tibi commendo, in primisque ipsum virum optimum, mihi que familiarissimum, his studiis litterarum, doctrinaeque praeditum, quibus ego maxime delector. Peto igitur abs te, ut eum, sive aberit, sive non venerit in Siciliam, in meis intimis, maximeque necessariis scias esse: itaque tractes, ut intelligat, meam commendationem sibi magno adjumento fuisse.

¶ ARG. Commendat C. Flavium.

M. T. C. ACILIO PROC. S. P. D.

31 **C** Flavio, honesto, & ornato equite Romano, utor valde familiariter. Fuit enim generi mei, C. Pisonis, per necessarius: meque diligentissime observat & ipse, & L. Flavius, frater ejus. Quapropter velim honoris mei causa, quibus rebus honeste, & pro tua dignitate poteris, quam honorificentissime, & quam liberalissime C. Flavium tractes. Id mihi sic erit gratum, ut gratius esse nihil possit. Sed praeterea tibi affirmo, neque id ambitione adductus facio, sed cum familiaritate, & necessitudine, tum etiam veritate: te ex C. Flavii officio, & observantia, & praeterea splendore, atque inter suos gratia, magnam voluptatem esse capturum.

¶ ARG. Commendat Archagatum & Philonem hospites suos.

M. T. C. ACILIO PROC. S. P. D.

32 **I**n Halesina civitate, tam laeta, tamque nobili, conjunctissimos habeo & hospitio, & familiaritate M. & C. Clodios, Archagatum, & Philonem. sed vereor, ne, quia compluribus tibi praecipue commendo, exaequare videar ambitione quadam commendationes meas. quamquam à te quidem cumulare fatissit & mihi, & meis omnibus. Sed velim sic existimes, hanc familiam, & hos, mihi maxime esse conjunctos veritate, officii, benivolentia. Quam obrem peto à te in majorem modum, ut his omnibus in rebus, quantum tua fides dignitasque patietur, commodes. Id si feceris, erit mihi vehementissime gratum.

¶ ARG. Commendat Cn. Otacilii Nasoni negotia & libertos.
M. T. C. ACILIO PROC. S. P. D.

Cntacilio Nasoni utor familiarissime, ita profusus, ut illius ordinis nullo familiaris. Nam & humanitate ejus, & probitate in consuetudine quotidiana magnopere delector. Nihil jam opus est exspectare te, quibus eum verbis tibi commendem, quo sic utar, ut scripsi. Habet is in provincia tua negotia, quae procurant liberti, Nilarus, Antigonus, Demoftratus: quos tibi, negotiaque omnia Nasonis, non secus commendo, ac si mea essent. Gratissimum mihi feceris, si intellexero, hanc commendationem magnum apud te pondus habuisse.

¶ ARG. Commendat Lysonem hospitem suum.

M. T. C. ACILIO PROC. S. P. D.

Alysonem mihi hospitium est cum Lyfone, Lysonis filio, Lilybitano, valdeque ab eo observor: cognovique dignum & patre, & avo. est enim nobilissima familia, quapropter commendo tibi majorem in modum rem, domumque ejus: magnoque opere abs te peto, cures, ut is intelligat, meam commendationem maximo sibi apud te, & adjumento, & ornamento fuisse. Vale.

¶ ARG. Commendat C. Avianum Philoxenum.

M. T. C. ACILIO PROC. S. P. D.

CAvianus Philoxenus, antiquus est hospes meus, & praeter hospitium, valde etiam familiaris: quem Caesar meo beneficio in Novocomensis retulit. Nomen autem Aviano secutus est, quod homine nullo plus est usus, quam Flacco Aviano, meo, quem admodum te scire arbitror, familiarissimo. Quae ego omnia collegi, ut intelligeres, non vulgarem esse commendationem hanc meam. Peto igitur abs te, ut omnibus rebus, quod sine molestia tua facere possis, ei commodes, habeasque in numero tuorum: periciasque, ut intelligat, has litteras meas magno sibi usui fuisse. Erat id mihi majorem in modum gratum.

¶ ARG. Commendat Demetrium Megam in iura civitatis & omnibus.

M. T. C. ACILIO PROC. S. P. D.

Cum Demetrio Mega mihi vetustum hospitium est: familiaritas autem tanta, quanta cum Siculo nullo. Ei Dolabella rogata meo civitatem à Caesare impetravit: qua in re ego interfui itaque nunc P. Cornelius vocatur. Cumque propter quosdam sordidos homines, qui Caesaris beneficia vendebant, tabulam, in qua nomina civitate donatorum incisae essent, revelli jussisset: eidem Dolabellae, me audiente, Caesar dixit, nihil esse, quod de Mega vereretur. beneficium suum in eo manere. Hoc te scire volui, ut eum in civium Romanorum numero haberes. Ceterique in rebus tibi eum ita commendo, ut majore studio neminem commendarim. Gratissimum mihi feceris, si eum ita tractaris, ut intelligat, meam commendationem magno ornamento fuisse.

¶ ARG. Commendat Hippium in liberatione bonorum.

M. T. C. ACILIO PROC. S. P. D.

2 **H**ippium, Philoxeni filium, Calactinum hospitem, & necessarium meum, tibi commendo in majorem modum. Ejus bona, quem admodum ad me delata res est, publice possidentur alieno nomine, contra leges Calactinorum. Id si ita est, etiam sine mea commendatione ab aequitate tua res ipsa impetrare debet, ut ei subvenias. Quoquo modo autem se res habet. peto à te, ut honoris mei causa, eum expeditas, tantumque ei commodes & in hac

1. L. Manlius est Sosis. Alii Sosis. parum quidem interesse, & exigua laesse videtur mutatio: sed ut nos vidimus in Palatino primo, editionibus, vetustissima, ac Florentina, P. Victorii ita bonum factum esse judicavimus edere.

2. Hippium Philoxeni filium Calactinum. Sic invenit in suis libris Victorius, expressitque Lambinus, nos in Palatino sexto, sicut in Mit-

torpiano Calactinum ostendimus. Si quid praeterea in his epistolis, quae ferè nominibus alieni, tum atque amicorum tota contexta sunt, immutatum fuerit, id scias nos auctoritate m. & praesentis P. Victorii, viro ad unguem facti & accurato, fecisse. nam singulorum rationes promerere, impenso molis carum esset. Volgo: de-

facere, & in ceteris, quantum tua fides, dignitasque patietur. Id mihi vehementer gratum erit.

ARG. *Commendat L. Bruttii negotia & procuratores.*
M. T. C. ACILIO PROC. S. P. D.

38 **L** Bruttius, eques Rom. adolescens omnibus rebus ornatus, in meis familiarissimis est, neque observat diligentissimè: cujus cum patre magna mihi fuit amicitia jam inde à quaestura mea Siciliensi. Omnino nunc ipse Bruttius Romæ mecum est: sed tamen domum ejus, & rem familiarem, & procuratores tibi sic commendo, ut majore studio commendare non possim. Gratissimum mihi feceris, si curaris, ut intelligat Bruttius, id quod ei recepi, hanc meam commendationem sibi magno adjumento fuisse.

ARG. *Commendat Titurnium Rufum.*
M. T. C. ACILIO PROC. S. P. D.

39 **C**UM familia Titurnia necessitudo mihi intercedit vetus: ex qua reliquus est M. Titurnius Rufus, qui mihi omni diligentia, atque officio est tuendus. Est igitur in tua potestate, ut ille in me satis sibi præsidii putet esse. Quapropter eum tibi commendo in majorem modum: & abs te peto, efficias, ut is commendationem hanc intelligat sibi magno adjumento fuisse. Erit mihi vehementer gratum.

ARG. *Commendat L. & C. Aurelios fratres.*
M. T. C. Q. ANCHARIO, Q. F. PROC. S. P. D.

40 **L** & C. Aurelios, C. filios, quibus & ipsis, & patre eorum, viro optimo, familiarissimè utor, commendo tibi majorem in modum, adolescentis omnibus optimis artibus ornatos, meos per necessarios, tua amicitia dignissimos. Si ulla mea apud te commendatio valuit, quod scio multas plurimum valuisse: hæc ut valeat, rogo. Quod si eos honorificè, liberaliterque tractaris: & tibi gratissimos, optimosque adolescentis adjunxeris, & mihi gratissimum feceris, vale.

ARG. *Commendat denno L. Lucejum.*
M. T. C. L. CULLEOLO, S. P. D.

41 **Q**UAE fecisti L. Lucejii causa scire te plane volo, te homini gratissimo commodasse: & cum ipsi, quæ fecisti, pergrata sunt: tum Pompejus quoriscumque me videt, (videt autem sæpe) gratias tibi agit singularis. Adde etiam illud, quod tibi jucundissimum esse certò scio, me ipsum ex tua erga Lucejum benignitate, maxima voluptate affici. Quod superest, quamquam mihi non est dubium, quin cum antea nostra causa, nunc jam etiam tua constantæ gratia, mansurus sis in eadem ista liberalitate: tamen abs te vehementer etiam atque etiam peto, ut ea, quæ initio ostendisti, deinceps fecisti, ad exitum auferi, & cumulari per te velis. Id & Lucejo, & Pompejo valde gratum fore, neque apud eos præclarè posturum confirmo, & spondeo. De republi. deque his negotiis, cogitationibusque nostris perscripseram ad te diligenter paucis ante diebus: easque litteras dederam pueris tuis.

ARG. *Commendat L. Lucejii procuratores.*
M. T. C. L. CULLEOLO PROC. S. P. D.

42 **L** Lucejus meus, homo omnium gratissimus, mihi rificas tibi apud me gratias agit, cum diceret, omnia te cumularissimè, & liberalissimè procuratoribus suis pollicitum esse. Cum oratio tua tam ei grata fuerit, quam gratam rem ipsam existimas fore, cum, ut spero, quæ pollicitus es, feceris? Omnino ostenderunt Bulliones, se se Lucejo Pompeji arbitrato satisfacturos. Sed vehementer opus est nobis, & voluntatem, & auctoritatem, & imperium tuum accedere. Quod ut facias, te

etiam atque etiam rogo. Illudque mihi gratissimum est, quòd ita sciunt Lucejii procuratores, & ita Lucejus ipse ex litteris tuis, quas ad eum misisti, intellexit, hominis nullius apud te auctoritatem, aut gratiam valere plus, quam meam. Id ut te experiatur, iterum, & sæpiuste rogo.

ARG. *Commendat L. Oppium, L. Egnatii Rufi procuratores.*
M. T. C. QUINTIO GALLIO, S. P. D.

43 **E**T plurimis rebus spero fore, ut perspiciam, quòd tamen jam pridem perspicio, me à te amari: tamen nunc ea causa tibi datur, in qua facile declarare possis tuam erga me benivolentiam. L. Oppius, Marci filius, Philomeli negotiatur, homo mihi familiaris, cum tibi unicè commendo: eoque magis, quòd cum ipsum diligo, tum quòd negotia procurat L. Egnatii Rufi: quo ego uno equite Romano familiarissimè utor, & qui consuetudine quotidiana, tum officiis plurimis, maximisque mihi conjunctus est. Oppium igitur præsentem ut diligas, Egnatii absentis tem ut tueare, æque à te peto, ac si mea negotia essent. Velim memoriz tuæ causa des litterarum aliquid, quæ tibi in provincia reddantur: sed ita conscribas, ut tum, cum eas leges, facile recordari possis hujus meæ commendationis diligentiam. Hoc te vehementer etiam atque etiam rogo.

ARG. *Eundem L. Oppium iterum commendat.*
CICERO GALLIO, S.

44 **E**T ex tuis, & ex L. Oppii, familiarissimi, litteris cognovi, te memorem commendationis meæ fuisse, idque pro tua summa erga me benivolentia, proque nostra necessitudine minimè suum admiratus: tamen etiam atque etiam tibi L. Oppium præsentem, & L. Egnatii, mei familiarissimi, absentis negotia commendo. Tanta mihi cum eo necessitudo est, familiaritasque, ut, si mea res esset, non magis laborarem. Quapropter gratissimum mihi feceris, si curaris, ut is intelligat, me à te tantum amari, quantum ipse existimo. Hæc mihi gratius facere nihil potes, idque ut facias, vehementer te rogo.

ARG. *Anchialium L. Egnatii servum commendat.*
M. T. C. APPULEJO PROQUÆSTORI, S. P. D.

45 **L** EGNATIO uno, equite Romano, vel familiarissimè utor. Ejus Anchialium servum, negotiaque, quæ habet in Asia, tibi commendo, non minore studio, quam si rem meam commendarem: Sic enim existimes velim, mihi cum eo non modò quotidianam consuetudinem summam intercedere, sed etiam officia magna, & mutua nostra inter nos esse. Quamobrem etiam atque etiam à te peto, ut cures, ut intelligat, me ad te satis diligenter scripsisse, nam de tua erga me voluntate non dubitabat. Id ut facias, te etiam atque etiam rogo.

ARG. *Commendat L. Nostium Zoilum coheredem.*
M. T. C. APPULEJO PROQUÆSTORI, S. P. D.

46 **L** NOSTIVS Zoilus, est coheres meus: heres autem patroni sui, ea re utrumque scripsi, ut & mihi cum illo causam amicitia scires esse, & hominem probum existimares, qui patroni judicio ornatus esset. Eum tibi igitur sic commendo, ut unum ex nostra domo. Valde mihi gratum erit, si curaris, ut intelligat, hanc commendationem sibi apud te magno adjumento fuisse.

ARG. *Commendat Egnatium.*
M. T. C. SILIO, S. P. D.

47 **Q**UID ego tibi commendem eum, quem tu ipse diligis? Sed tamen, ut scires, eum à me non diligì solum, verum etiam amari, ob eam rem tibi hæc scribo.

Eec 4 Omnim

L. Lucejii Lucejii mens. homo omnium. Rectissime expunxit Victorinus post meos & familiarissimè quod æque non comparat in Palatio primo Stovvechiano, Vaticani excerptis. Palatinus tamen lex-

tas, & Hirtorpianus, qui codices in multis conjurant, mens familiaris, quo errate, quoto judicio præditi vident.

Omnia tuorum officiorum, quæ & multa, & magna sunt, mihi gratissimum fuerit, si ita tractatis Egnatium, ut sentiat, & se à me, & me à te amari. Hoc te vehementer etiam atque etiam rogo. Illa nostra scilicet ceciderunt. Utarur igitur vulgari consolatione. Quid si melius hoc? Sed hæc coram. Tu fac, quod facis, ut me ames, teque amari à me scias.

¶ ARG. Commendat Cyprios & Paphios.

M. T. C. C. SEXTILIO RUFO, QUÆST. S. P. D.

42 **O**MNIS tibi commendo Cyprios, sed magis Paphios; quibus tu quæcumque commodaris, erunt mihi gratissima. Eoque facio libentius, ut eos tibi commendem, quod & tua laudi, cuius ego fautor sum, conducere arbitror, cum prius in eam insulam quætor veneris, ea te instituere, quæ sequantur alii: quæ, ut spero, facilius consequere, si & P. Lentuli, necessarii tui, legem, & ea, quæ à me constituta sunt, sequi volueris. Quam rem tibi confido magna laudi fore.

¶ ARG. Commendat Q. Pomp. Sext. filium.

CICERO CURIO, PROC. S. P. D.

49 **Q**UOD MEIUS tibi commendo Cyprios, sed magis Paphios; necessitudinis mihi conjunctus est. Is, cum antea meis commendationibus & rem, & gratiam, & auctoritatem suam tuæ consueverit: nunc profecto, te provinciam obtinente, meis literis assequi debet, ut nemini se intelligi commendatiorem umquam fuisse. Quamobrem à te majorem in modum peto, ut, cum omnes meos æquè, ac tuos observare pro nostra necessitudine debeas, hunc in primis ita in tuam fidem recipias, ut ipse intelligat, nullam rem sibi majori usui, aut ornamento, quam meam commendationem esse potuisse.

¶ ARG. Commendat M. Curium.

M. T. C. AUCTO, PROC. S. D.

50 **S**UMSI hoc mihi pro tua in me observantia, quam penitus perspexi, quamdiu Brundisii fuimus, ut ad te familiariter, & quasi pro meo jure scriberem, si quæ res esset, de qua valde laborarem, M. Curium, qui Patris negotiatur, ita mihi familiaris est, ut nihil possit esse conjunctius. Multa illius in me officia, & multa in illum mea quoque: maximum est, summus inter nos amor, & mutuus. Quæcum ita sint, si ullam in amicitia mea spem habes, si ea, quæ in me officia, & studia Brundisii contulisti, vis mihi etiam gratiora efficere, quamquam sunt gratissima: si me à tuis omnibus amari vides: hoc mihi da, atque largire, ut M. Curium, factum & rectum, ut ajunt, ab omnique incommodo, detrimento, molestia sincerum, integrumque conserves. Et ipse spondeo, & omnes hoc tibi tui pro me recipient, ex mea amicitia, & ex tuo in me officio maximum te fructum, summamque voluptatem esse capturum.

¶ ARG. Commendat P. Messium.

M. T. C. P. CÆSIO, S. D.

51 **P**ROORNATUM, meumque per familiam, tibi commendo ea commendatione, quæ potest esse diligentissima. Peto à te & pro nostra, & pro paterna amicitia, ut eum in tuam fidem recipias, ejusque rem famamque tueare. Virum bonum, tuæque amicitia dignum tibi adjunxeris, mihique gratissimum feceris.

¶ ARG. Commendat A. Licinium Aristotelem Melitensem hospitem & familiarem.

CICERO REGI, S. D.

52 **A**LICINIUS Aristoteles Melitenis, antiquissimus est hospes meus, & præterea conjunctus magno usu fa-

militaritatis. Hæc cum ita sint, non dubito, quin tibi satis commendatus sit. Etenim ex multis cognosco, meam commendationem plurimum apud te valere. Hunc ego & Casari liberavi. Frequens enim fuerat nobiscum: atque etiam diutius in causa est, quam nos, commoratus: quo melius te de eo existimaturum arbitror. Fac igitur, mi Rex, ut intelligat, has sibi litteras plurimum profuisse.

¶ ARG. Commendat L. Genucilium Curvum.

CICERO THERMO, PROP. S.

LGENUCILIO Curvo jam pridem utor familiarissimo, me, optimo viro, & homine gratissimo. Eum tibi penitus commendo, atque trado. Primum, ut omnibus in rebus ei te commodes, quoad fides tua, dignitasque patietur: patietur autem in omnibus, nihil enim abs te umquam, quod sit alienum tuis, aut etiam suis moribus, postulabit. Præcipue autem tibi commendo negotia ejus, quæ sunt in Helleponto, primum, ut obtineat id juris in agris quod ei Pariana civitas decrevit, & dedit, & quod semper obtinuit sine ulla controversia: deinde, si quid habebit cum aliquo Helleponto controversiæ, ut in illam Dolonem rejicias. Sed non mihi videor, cum tibi totum hominem diligentissime commendarem, singulas ad te ejus causas perhibere debere. Summa illa sit: quidquid officii, beneficii, honoris, in Genucilium contuleris, id te existimabo in me ipsum, atque in rem meam contulisse.

¶ ARG. Commendat M. Marcilium.

M. T. C. THERMO, PROP. S. D.

CUM multa mihi grata sunt, quæ tu adductus meam commendationem fecisti: tum in primis, quod M. Marcilium, amici, atque interpretis mei filium, liberalissimè tractavisti. Venit enim Laodiceam, & tibi apud me, mihique propter te gratias maximas egit. Quare, quod reliquum est, à te peto, quæ apud gratos homines beneficium ponis, ut eo libentius his commodes: operamque des, quoad fides tua patietur, ut focus adolescentis rea ne fiat. Ego cum antea studiosè commendabam Marcilium, tum multo nunc studiosius, quod in longa apparatione, singulari, & propè incredibilem patris Marcilii fidem, abstinentiam, modestiamque cognovi.

¶ ARG. Commendat M. Annum legatum.

M. T. C. THERMO, PROP. S. D.

ET MIHI videos intellexisse, cum tecum Ephesi de re M. Annei, legati mei, locutus sum, te ipsius causa vehementer omnia velle: tamen & M. Annejum tanti facio, ut mihi nihil putem præmittendum, quod, illius intersit: & me à te tanti fieri puto, ut non dubitem, quin ad tuam voluntatem magnus cumulus accedat commendationis meæ. Nam cum jam diu diligenter M. Annejum, deque eo sic existimarem, ut res declarat, quod ultro ei detulerim legationem, cum multis petentibus denegassem: tum verò postea quam mecum in bello, atque in re militari fuit, tantam in eo virtutem, prudentiam fidem, tantamque erga me benevolentiam cognovi, ut hominem neminem pluris faciam. Eum cum Sardinias habere controversiam scis: causam tibi exposuimus Ephesi: quam tu tamen coram facilius, meliusque cognosces. De reliquo mihi mehercule, diu dubium fuit, quid ad te potissimum scriberem. Jus enim, quemadmodum dicas, clarum, & magna cum tua laude

1. Multa in illum me quoque: maximum est summus, &c. Ita Palatinus primus, quod omnibus lineis velut perfectus Victorius: & sic emendavit primam impressionem Bignatius; cum exhiberet: multa in illum me quoque: & quæd maximum est. exegit enim inverbo calamo bigam illam alienam, & quod. Editum aliis est: multa in illum me quoque: maximum est. Interpolatitæ, ut vel yyyr apparet.

2. P. Messium? Alii D. pro P. substitunt sed D. natum ex Epigra- phe. nam in Palatino sexto, & Historicano: Cæsar P. Cæsar & D. Messium. Rectius Messium non Messium, ut à Messio Messium, sic ab Alia Alienum. Stevechianus legit, Messium: alii duo Gallesimo inspecti, P. Messium. Nos quod in Palatinis & editione Victorii reperimus, repræsentavimus.

de notum est. Nobis autem in hac causa nihil aliud opus est, nisi te jus instituto tuo dicere. Sed tamen cum me non fugiat, quanta sit in pretore auctoritas, praesertim ista integritate, gravitate, clementia, qua te esse inter omnes constat: peto abs te pro nostra conjunctissima necessitudine, plurimisque officiis paribus, ac mutuis, ut voluntate, auctoritate, studio tuo perficias, ut M. Annejus intelligat, te, & sibi amicum esse, quod non dubitat: (Sape enim mecum locutus est) & multo amicorem his meis literis esse factam. In tuo toto imperio, atque provincia nihil est, quod mihi gratius facere possis. Jam, apud ipsum gratissimum hominem, atque optimum virum, quam bene positurus sis studium tuum, atque officium, dubitare te non existimo.

ARG. Commentat Cluvium Puteolanum adversus Mylasenses, Heraclidas, Bargyletas.
M. T. C. THERMO PROPR.

CLUVIUS Puteolanus valde me observat, valdeque est mihi familiaris. Is ita sibi persuadet, quod in tua provincia negotii habeat, nisi te provinciam obtinente, meis commendationibus confecerit, id se in perditis, & desperatis habiturum. Nunc, quoniam mihi ab amico officiosissimo tantum oneri imponitur, ego quoque tibi imponam pro tuis in me summis officiis: ita tamen, ut tibi nolim molestus esse. Mylasensis & Alabandensis pecuniam Cluvio debent. Dixerat mihi Euthydemus, cum Ephesi essem, se curatorem, ut edicti Mylasi Romam mitterentur. Id factum non est: Legatos audio missos esse, sed malo edictos, ut aliquid confici possit. Quare peto a te, ut eos, & Alabandensis jubeas edictos Romam mittere. Praterea Philotes Alabandensis Cluvio dedit, haec commissa sunt. Velim cures, ut aut de hypothecis decedat, easque procuratoribus Cluvii tradat: aut pecuniam solvat, Praterea Heraclidae, & Bargyletae, qui item debent, aut pecuniam solvant, aut fructibus suis satisfaciant. Caunii praterea debent: sed ajunt se depositam pecuniam habuisse. Id velim cognoscas: & si intellexeris, eos neque ex edicto, neque ex decreto depositam habuisse, des operam, ut usurae Cluvio, instituto tuo conferentur. His de rebus eo magis laboro, quod agitur res Cn. Pompeji, etiam nostri necessarii: & quod is magis etiam mihi laborare videtur, quam ipse Cluvius: cui satisfactum esse a nobis valde volo. His de rebus te vehementer etiam atque etiam rogo. Vale.

ARG. Commentat M. Anejum legatum adversus populum Sardinianum.

CICERO THERMO, PROPR. S.

Quo magis quotidie ex litteris, nuntiisque bellum magnum esse in Syria cognosco, eo vehementius a te peto nostra necessitudine contendendo, ut mihi M. Annejum legatum primo quoque tempore remittas. Nam ejus opera, consilio, scientia rei militaris, vel maxime intelligo, me, & temp. adjuvare posse. Quod nisi tanta res ejus ageretur, nec ipse adduci potuisset, ut a me discederet: neque ego, ut eum a me dimitterem. Ego in Ciliciam proficisci cogito circiter Kal. Maj. Ante eam diem Annejus ad me redeat oportet. Illud, quod tecum & coram, & per litteras diligentissime egidi, id nunc etiam atque etiam rogo, curae tibi sit, ut suum negotium, quod habet cum populo Sardiniano, pro causa veritate, & pro sua dignitate conficiat. Intellexi ex tua oratione, cum tecum Ephesi locutus sum, te ipsius M. Anneii causa omnia velle. Sed tamen sic ve-

lim e istimes, te mihi nihil gratius facere posse quam si intellexero, per te, illum ipsum negotium ex sententia confecisse. Idque quam primum, ut efficias, te etiam atque etiam rogo.

ARG. Commentat L. Cuspidium tribulum ejusque causam.
M. CICERO C. TITIO L. F. RVFO, PR. URBANO, S.

CUSPIDIUS est tribulis, & municeps, & familiaris meus. Is causam habet: quam causam ad te deferet. Commendo tibi hominem, sicuti tua fides, & meus pudor postulat: tantam, ut facileis ad te aditus habeat: & quae aqua postulabit, ut libente te impetret: sentiatque meam sibi amicitiam, etiam cum longissimè abim, prodesse in primis apud te.

ARG. Commentat M. Fabium, ejusque controversias.
M. T. C. C. GURTIO PEDUCEANO PRÆTORI, S. D.

FABIUM M unice diligo, summaque mihi cum eo consuetudo, & familiaritas est per vetus. In ejus controversiis quid decernas, a te non peto (servabis, ut tua fides, & dignitas postulat, edictum, & institutum tuum) sed ut quam facillimos ad te aditus habeat: quae erunt aqua, libenter te impetret: ut meam amicitiam tibi, etiam cum procul abim, prodesse sentias, praesertim apud te. Hoc te vehementer etiam atque etiam rogo.

ARG. Commentat L. Livinium Tryphonem L. Reguli familiarissimum suum liberum.

M. T. C. C. MINATIO, C. F. S. D.

LIVINIUS Trypho est omnino L. Reguli, familiarissimum mei, libertus; cujus calamitas etiam officiosorem me facit in illum, nam benivolentior, quam semper fui, esse non possum. Sed ego liberum ejus per se ipsum diligo, summa enim ejus erga me officia extiterunt his nostris temporibus, quibus facillimè bonam benivolentiam hominum, & fidem percipere potui. Eum tibi ita commendo, ut homines grati, & memores beneficii de se commendare debent. Pergratum mihi feceris, si ille intellexerit, se, quod pro salute mea multa pericula dicit, saepe hieme summa navigarit, pro tua erga me benivolentia gratum etiam tibi fecisse.

ARG. Commentat T. Pinnium pupillum, ejusque causam adversus Nicaenses.

M. T. C. P. SILIO, PROPR. S. D.

PINNIO familiarissimè me usum esse, scire te arbitror: quod quidem ille testamento declaravit: qui me cum tutorem, tum etiam secundum heredem instituerit. Ejus filio mirè studioso, & erudito, & molesto, pecuniam Nicaenses grandem debent, ad n. s. octogies: & ut audio, in primis volunt ei solvere. Pergratum igitur mihi feceris, quando non modò reliqui tutores, qui sciunt, quanti me facias, sed etiam puer ipse sibi persuasit, te omnia mea causa facturum esse, si dederis operam, quoad tua fides, dignitasque patietur, ut quam plurimum pecuniae Pindio solvatur Nicaensium nomine.

ARG. De Atilio gratias agit, & Q. fratrem commendat.

M. T. C. P. SILIO, PROPR. S. D.

ET IN Atilio negotio te amavi: cum enim serò venissem, tamen honestum equitem Rom. beneficio tuo conservavi: & mehercule semper sic in animo habui, te in meo a te esse propter Lamiae nostrae conjunctionem, & singularem necessitudinem. Itaque primum tibi ago gratias, Ee 5 quod

1. Prae usurae conjunctissima necessitudine. Saepius in MSS pro hoc usurae repetitur hic quoque in Pal. sexto & Hitorp. & credibile est ita Cicero nemine necessitatem extulisse, quum ita C. C. locutus esse deprehendatur in fragmentis.

2. Quae aqua postulabit, ut libente te impetret. Placet jam haec lectio L. in prima editione post habita vulgata, ut jubente te impetret. Eam certe in editionum primaria, Pal. Vat. excerptis, Scæv. Hist. eandemque quoque rectè admittit Vici.

quod me omni molestia liberat; deinde impudentia prosequor: sed idem sarcism. Te enim semper sic colam, & tuebor, ut quem diligentissimè. Quintum fratrem meum, si me diligis, eo numero cura ut habeas, quo me, Ita magnum beneficium tuum magno cumulo auxeris.

¶ ARG. *Commendat C. Lanium ejusque causam.*
M. T. C. P. SILIO, PROPR. S. P. D.

63 **N**ON putavi fieri posse, ut mihi verba deessent; sed tamen in C. Lanio commendando desunt. Itaque rem tibi exponam paucis verbis: sed tamen, ut planè perspicere possis voluntatem meam. Incredibile est, quanti faciamus & ego, & frater meus, qui mihi carissimus est, M. Lanium. id sit tum plurimis ejus officiis, tum summa probitate, & singulari modestia. Eum ego à me invitissimus dimisi, cum propter familiaritatem, & consuetudinis suavitatem: tum quod consilio ejus fidelis, ac bono libenter utebar. Sed vereor, ne jam mihi superesse verba putes, quæ dixeram defutura. Commendo tibi hominem, sicut intelligis, me, de quo ea suprà scripserim, debere commendare. A teque vehementer etiam atque etiam peto, ut, quod habet in tua provincia negotii, expedias, quod tibi videbitur rectum esse, ipsi dicas. Hominem facillimum, liberalissimumque cognosces. Itaque te rogo, ut eum solutum, liberum, confectis ejus negotiis per te, quam primum ad me remittas. Id mihi, fratrique meo gratissimum feceris.

¶ ARG. *Agit gratias de Nerone honorificentissimè tractato. Nescit familiares ejusdem Neronis Servilium: sed & ipsum Neronem commendat.*

M. T. C. P. SILIO, PROPR. S. D.

64 **N**ERO meus mirificas apud me tibi gratias egit, proptus incredibile, ut nullum honorem sibi haberi potuisse diceret, qui à te pretermisus esset. Magnum fructum ex ipso capies. nihil est enim illo adolescentente gratius. Sed mehercule mihi quoque gratissimum fecisti. Pluris enim ex omni nobilitate neminem facio. Itaque, si ea feceris, quæ ille per me tecum agi voluit, gratissimum mihi feceris, primum de Pausania Alabandensi, sustententes rem, dum Nero veniat. Vehementer ejus causa cupere eum intellexi. Itaque hoc valde terogo. Deinde Nysæos, quos Nero in primis habet necessarios, diligentissimeque tuetur, ac defendit, habeas tibi commendatissimos: ut intelligat illa civitas, sibi in Neronis patrocinio summum esse praesidium. Strabonem Servilium tibi saepe commendavi: nunc eò facio id impensius, quod ejus causam Nero suscepit. Tantum à te petimus, ut agas eam rem, ne relinquas hominem innocentem ad alicujus sui dissimilis quæstum. Id cum gratum mihi erit: tum etiam existimabo, te humanitate tua esse usum. Summa hujus epistolæ hæc est, ut omnes omnibus rebus Neronem, sicut institui, atque fecisti. Magnum theatrum habet ista provincia, non ut hæc nostra, adolescentis, ingeniosissimi, abstinentis commendationem atque gloriam. Quare, si te fautore usus erit, sicuti praefecto & utetur, & ulus est, amplissimas clientelas acceptas à majoribus confirmare poterit, & beneficiis suis obligare. Hoc in genere si eum adjuveris eo studio, quo ostendisti: apud ipsum praclarissimè posueris: sed mihi etiam gratissimum feceris.

¶ ARG. *Commendat P. Terentium Hispanem.*
M. T. C. P. SILIO, PROPR.
S. D.

65 **C**UM P. Terentio Hispano, qui operas in scriptura pro magistro dat, mihi summa familiaritas, consuetudoque est: multa que, & magna inter nos officia paria, & mutua intercedunt. Ejus summa existimatio agit in eo, ut pactiones eum civitatibus reliquis conficiat. Non me pretererit, nos eam rem Ephesi expertos esse, neque ab Ephesiis ullo modo impetrare potuisse. Sed quum,

quemadmodum omnes existimant, & ego intelligo, tua cum summa integritate, tum singulari humanitate, & mansuetudine consecutus es, ut libentissimis Græcis, natus, quod velis, consequare: peto à te in majorem modum, ut honoris mei causa, hæc laude Hispanem affici velis. Præterea cum sociis scripturæ mihi summa necessitudo est, non solum ob eam causam, quod ea societas universa in mea fide est, sed etiam quod plerisque focis utor familiarissimè. Ita & Hispanem meum per me ornas, & societatem mihi conjunctiorem feceris: tuque ipse & ex hujus observantia, gratissimi hominis, & ex locorum gratia, hominum amplissimorum, maximum fructum capies, & me summo beneficio affectus. Sic enim velim existimes, ex tota tua provincia, omnique isto impetio, nihil esse, quod mihi gratius facere possis.

¶ ARG. *Commendat A. Cæcinam in colligenda Asiaticæ negotiationis reliquiis.*

M. T. C. P. SERVILIO, PROR.

S. D.

66 **A** CÆCINAM, maxime proprium clientem familiae vestræ, non commendarem tibi, cum scirem, quæ de in tuos, quæ clementia in calamitosos soleres esse, nisi me & patris ejus, quo sum familiarissimè usus, memoria, & hujus fortuna ita moveret, ut hominis, omnibus mecum studiis, officisque conjunctissimi, movere debebat. At hoc omni contentione peto, sic, ut majore cura, majore animi labore petere non possum: ut ad ea, quæ tua iponte sine cujusquam commendatione faceres in hominem tantum, & talem calamitosum, à iquem afferant summum meæ litteræ, quo studiosius eum, quibuscumque rebus possis, juves. Quod si Romæ fuisset, etiam salutem A. Cæcinæ etiam (ut opinio mea fert) per te consecuti. De qua tamen magnam spem habemus, freti clementiæ collega tui. Nunc, quum tuam iustitiam secutus, tutissimum tibi portum provinciam istam esse duxit: & iam atque etiam te rogo, atque oro, ut eum & in reliquis veteris negotiationis colligendis juves, & ceteris rebus, tegas, atque tueare. Hoc mihi gratius facere nihil potes.

¶ ARG. *Commendat Andronem Laodiceensem.*
M. T. C. P. SERVILIO, PROR.

S. D.

67 **E**X provincia mea Ciliciensi, cui scis regis diocæhoris Asiaticas à tributis fuisse, nullo sum familiarissimè usus, quam Andronem, Attemonis filio, Laodiceensi: eumque habui in ea civitate cum hospitem, tum vehementer ad meam vitæ rationem, & consuetudinem accommodatum. Quem quidem multo etiam pluris postea, quam decessi, facere cepti, quod multis rebus expertus sum gratum hominem, meique memorem. Itaque eum Romæ libentissimè vidi. Non te enim fugit, qui plurimis in ista provincia benigne fecisti, quam multi grati reperiantur. Hæc propterea scripsi, ut & me non sine causa laborare intelligeres, & tu ipse eum dignum hospitio tuo iudicares. Feceris igitur mihi gratissimum, si ei declaratis, quanti me facias: id est, si receperis eum in fidem tuam, & quibuscumque rebus honestè, ac sine molestia tua poteris, adjuveris. Hoc mihi erit vehementer gratum: idque ut facias, te etiam atque etiam rogo.

¶ ARG. *Cursum navigationis illius cognovisti, gratum sibi fuisse ait. De statu provincie ac institutis sui peti. Officium pollicetur.*
M. T. C. P. SERVILIO ISAURO,
PROC. COLLEGAR, S. D.

68 **G**RATIAE mihi vehementer tuæ litteræ fuerunt: ex quibus cognovi cursum navigationum tuarum. Si gratia

gnificabas enim memoriam tuam nostrae necessitudinis : qua mihi nihil poterat esse jucundius. Quod reliquum est, multo etiam erit gratius, si ad me de republica, id est, de statu provinciae, de institutis tuis familiariter scribes. Quae quamquam ex multis pro tua claritate audiam, tamen libentissimè ex tuis litteris cognoscam. Ego ad te, de reipubl. summa quid sentiam, non saepe scribam, propter periculum ejusmodi litterarum. Quid agatur autem, scribam saepius. Sperare tamen video, Caesari, collegae nostro, fore curae, & esse, ut habeamus aliquam rem publicam; cujus consiliis magni referebat te interesse. Sed, si tibi ututus est, id est, gloriosus, Aiaz praeside, & itam partem reipublicae male affectam tuam: mihi quoque idem, quod tibi, & laudis tuae profuturum est, optatus debet esse. Ego, quae ad tuam dignitatem pertinere arborabor, summo studio, diligentiaque curabo: in primisque tebor omni observantia clarissimum virum, partem tuam: quod & pro veritate necessitudinis, & pro beneficiis nostris, & pro dignitate ipsius facere debet.

ARG. *Commendat C. Curtium.*
M. T. C. P. SERVILIO, COLLEGAE, S. D.

69 CURTIUS, Mithres, est ille quidem, ut scis, libertus Postami, familiarissimus mei: sed me colit, & observat, aequè atque illum ipsum patronum suum. Apud eum ego sic Ephesi fui, quotiescumque fui, tantquam domi meae. Multaque acciderunt, in quibus & benevolentiam ejus erga me experirer, & fidem. Itaque si quid aut mihi, aut meorum cuiquam in Asia opus est, ad hunc scribere consuevi: hujus cum opera, & fide, tum domo, & re uti, tamquam mea. Haec ad te eò pluribus scripsi, ut intelligeres, & me non vulgare, nec ambitiosè, sed ut pro homine intimo, ac mihi peraeccario, scribere. Peto igitur à te, ut in ea controversia, quam habet de fundo cum quodam Colophonio & in ceteris rebus, quantum fides tua patietur, quantumque tuo commodo poteris, tantum & honoris mei causa comodes: etiam, ut ejus modestiam cognovi, gravis tibi nulla in re erit. Si & mea commendatione, & sua probitate affectus eris, uti de se bene existimes: omnia se adeptum arbitrabitur. Ut igitur eum recipias in fidem, habeasque in numero tuorum, te vehementer etiam atque etiam rogo. Ego, quae te velle, quaeque ad te pertinere arborabor, omnia studiosè, diligenterque curabo.

ARG. *Commendat Menandrum libertum Balbi.*
M. T. C. P. SERVILIO, COLLEGAE, S. P. D.

70 QUA non est obscura tua in me benevolentia, sic fit, ut multi per me tibi velint commendari. Ego autem tribuo nonnumquam in vulgus: sed plerumque necessarios in hoc tempore. Nam cum T. Ampio Balbo mihi summa familiaritas, necessitudoque est. Ejus libertum, T. Ampium Menandrum, hominem frugi, & modestum, & patrono, & nobis vehementer probatum, tibi commendo majorem in modum. Vehementer mihi gratum feceris, si quibuscumque rebus, sine tua molestia poteris, ei commodaris. Quod ut facias, te vehementer etiam atque etiam rogo.

ARG. *Commendat T. Agurium.*
M. T. C. P. SERVILIO, COLLEGAE, S. D.

71 MULTOS tibi commendem necesse est, quum omnibus nota nostra necessitudo est, tuaque erga me benevolentia. Sed tamen estis omnium causa, quos commendo, velle debet: tamen cum omnibus non eadem mihi cau-

sa est. T. Agurium, & comes meus fuit illo miserrimo tempore, & omnium itinerum, navigationum, laborum, periculorum meorum socius: neque hoc tempore discessisset à me, nisi ego ei permisisset. Quare sic tibi eum commendo, ut unum de meis domesticis, & maximè necessariis. Pergratum mihi feceris, si eum ita tractaris, ut intelligat, hanc commendationem sibi magno usui, atque adjumento fuisse.

ARG. *Commendat Caerelliam.*
M. T. C. P. SERVILIO, COLLEGAE, S. D.

72 CAERELLIAE necessariae meae, rem, nomina, possessio, & ceteras Asiaticas commenda vi tibi praesens in hortis tuis, quam potui, diligentissimè: inque mihi, pro tua consuetudine, proque tuis in me perpetuis, maximisque officiis, omnia te facturum liberalissimè recepisti. Meminisse te id spero, scio enim solere. Sed tamen Caerelliae procuratores scripserunt, te propter magnitudinem provinciae, multitudinemque negotiorum, etiam atque etiam esse commonefaciendum. Peto igitur, ut memineris, te omnia, quae tua fides pareretur, mihi cumulatè recepisse. Equidem existimo, habere te magnam facultatem (sed hoc est tui consilii, & iudicii) ex eo senatusconsulto, quod in heredes C. Vennonii factum est, Caerelliae commodandi. id senatusconsultum tu interpretare pro tua sapientia. Scio enim, ejus ordinis auctoritatem semper apud te magni fuisse. Quod reliquum est, sic velim existimes, quibuscumque rebus Caerelliae benignè feceris, mihi te gratissimum esse facturum.

ARG. *Gratulatur Philippo salvo & incolumi. De Egnatio & Oppio gratias agit: Petit ut Antipatri filios sibi condones.*
M. T. C. Q. PHILIPPO, PROCOS. S. D.

73 GRATULOR tibi, quod ex provincia salvum te ad tuos, & recepisti incolumi fama, & rep. Quod si Romae te vidissem, coramque gratias egissem, quod tibi L. Egnatius, familiarissimus meus, absens, L. Oppius, praesens, cura fuisset. Cum Antipatro Derbete mihi non solum hospitium, verum etiam summa familiaritas intercedit. Ei te vehementer successisse audivi, & molestè tuli. De te nihil possum judicare, nisi illud mihi certè persuadeo, te, talem virum, nihil temerè fecisse. A te autem, pro veteri nostra necessitudine, etiam atque etiam peto, ut ejus filios, qui in tua potestate sunt, mihi potissimum condones: nisi quid existimas in ea re violari existimationem tuam. Quod ego si arbitrarer, numquam te rogarem: mihique tua fama multo antiquior esset, quam illa necessitudo est. Sed mihi ita persuadeo (potest fieri, ut fallar) eam rem laudi tibi potius, quam vituperationi fore. Quid fieri, & quid mea causa facere possis (nam, quid velis, non dubito) velim, sit tibi grave non erit, certiozem me facias.

ARG. *Commendat L. Oppium: & L. Egnatii negotia.*
M. T. C. Q. PHILIPPO, PROCOS. S. D.

74 ESTI non dubito, pro tua in me observantia, proque nostra necessitudine, quin commendationem meam memoria teneas: tamen etiam atque etiam eundem tibi L. Oppium, familiarium meum praesentem, & L. Egnatium, familiarissimum mei, absentem, negotia commendo. Tanta mihi cum eo necessitudo est, familiaritasque, ut si mea res esset, non magis laborarem. Quapropter gratissimum mihi feceris, si curaris, ut is intelligat, me à te tantum amari, quantum ipse existimo. Hoc mihi gratius facere nihil potes, idque ut facias, te vehementer rogo.

ARG. *Commendat C. Avianum Flaccum.*
M. T. C. T. TITIO, TITI FLEGATO, S. D.

75 ESTI non dubito, quin apud te mea commendatio prima, satis valeat, tamen obsequor homini familiarissimè, C. Aviano Flacco: cujus causa omnia tum cupio, tum me hercule etiam debeo. De quo & praesens tecum

1. De non vulgare nec ambitiosè. Sic edidi ex Palatinis Hirt. Stevyn. notaque eam sectionem ad primam impressionem ex Med. Egnat. quem admodum videt. quoque in omnibus suis legi testatur, vulgò 7. h. g. v. i. i. quod contra omnes liberos recipi non debet, neque illud quod ignotius, id est, exiit.

egi diligenter, cum tu mihi humanissime respondi: & scripsi ad te accuratè antea, sed putat interesse tua, me ad te quam sapissime scribere. Quare velim mihi ignoscas, si illius voluntati obtemperans, minus videbor meminisse constantiae tuae. A te idem illud peto, ut de loco, quò deportet frumentum, & de tempore, Avianio commodus: quorum utrumque per eundem me obtinuit triennium, dum Pompejus isti negotio praefuit. Summa est, in quo mihi gratissimum facere possis, si curaris, ut Avianius, quam se à me amari putat, me à te amari sciat, Erit id mihi pergratum. Vale.

¶ ARG. Petis ut C. Valgius emptam in agro Fregellano possessionem liberam immunemque habeat.

M. T. C. QUATUOR VIRIS, ET DE-
CURATORIBUS, S. D.

76 **T**ANTAE mihi cum Q. Hippii causae necessitudinis sunt, ut nihil possit esse conjunctius, quam nos inter nos sumus. Quod nisi ita esset, uterer mea consuetudine, ut vobis nulla in re molestus essem. Etenim vos mihi optimi testes estis, cum mihi persuasum esset, nihil esse, quod à vobis impetrare non possem, numquam me tamen gravem vobis esse voluisset. Vehementer igitur vos etiam atque etiam rogo, ut honoris mei causa liberalissime C. Valgium Hippianum tractetis, remque cum eo conficiatis, ut, quam possessionem habet in agro Fregellano, à vobis emptam, eam liberam, & immunem habere possit. Id si à vobis impetraro, summo me beneficio vestro affectum arbitrabor.

¶ ARG. Narrat officium in supplicatione decernenda: Commendat Bolanum: patitur sibi Dionysium servum fugitivum restituendum cives.

M. T. C. P. S. S. P. D.

77 **C**UM his temporibus non sanè in senatum ventitarem, tamen, ut tuas litteras legi, non existimavi, me salvo jure nostrae veteris amicitiae, multorumque inter nos officiorum, facere posse, ut honori tuo deessem. Itaque affui, supplicationemque tibi libenter decrevi; nec reliquo tempore ullo, aut rei, aut existimationi, aut dignitati tuae deero. Atque, hoc ut tui necessarii sciant, hoc me animo erga te esse, velim facias eos per litteras certiores, ut, si quid tibi opus sit, ne dubitent mihi jure suo denuntiare. M. Bolanum, virum bonum & fortem, & omnibus rebus ornatum, meumque veterem amicum, tibi magno opere commendo. Pergratum mihi feceris, si curaris, ut intelligat, hanc commendationem sibi magno adjumento fuisse. Ipsumque virum optimum, gratissimumque co-

gnosces. Promitto tibi, te ex ejus amicitia magnam voluptatem esse capturum. Præterea à te peto in maiorem modum, pro nostra amicitia, & pro tuo perpetuo in me studio, ut in hac re etiam elaborares. Dionysius, servus meus, qui meam bibliothecam multorum numerorum tractavit, cum multos libros surripuisset, nec se impunè latitaturum putaret, aufugit. Is est in provincia tua. Eum & M. Bolanus, familiaris meus, & multi alii Narone viderunt. Sed cum se à me manumissum esse diceret, crediderunt. Hunc tu si mihi restituendum curaris, non possum dicere, quam mihi gratum futurum sit. Res ipsa parva, sed animi mei dolor magnus est. Ubi sit, & quid fieri possit, Bolanus te docebit. Ego si hominem per te recipiaro, summo me à te beneficio affectum arbitrabor.

¶ ARG. Commendat Democritum Sicyonium.

M. T. C. ALLIENOPROC, S. D.

DEMOCRITUS Sicyonius, non solum hospes meus est, sed etiam, quod non multis contingit, Gracis praefectum, valde familiaris. Est enim in eo summa probitas, summa virtus, summa in hospites liberalitas, & observantia: meque praeter ceteros & colit, & observat, & diligit. Eum tu non modo suorum civium, verum penè Achaeae principem cognosces. Huic ego tantummodo i aditum ad tuam cognitionem patefacio, & munio. Cognitum, per te ipsum, qua tua natura est, dignum tua amicitia, atque hospitio iudicabis. Peto igitur à te, ut, his litteris lectis, recipias eum in tuam fidem; pollicere, omnia te facturum mea causa. De reliquo, si, id quod confido, fore dignum eum tua amicitia, hospitioque cognoveris: peto, ut eum complectare, diligas, in tuis habeas. Erit id mihi maiorem in modum gratum. Vale.

¶ ARG. Commendat C. & M. Avianos.

M. T. C. ALLIENO PROCONS. I

S. P. D.

ET te scire arbitror, quanti fecerim, C. Avianium Flac- cum: & ego ex ipso audieram, optimo, & gratissimo, homine, quam à te liberaliter esset tractatus. Ejus filios dignissimos illo patre, meosque necessarios, quos ego unice diligo, commendo tibi sic, ut maiore studio nullos commendare possim. C. Avianius in Sicilia est. Marcus est nobiscum. Ut illius dignitatem praesentis ornes, rem utriusque defendas, te rogo. Hoc mihi gratius in ista provincia facere nihil potes. Idque ut facias, te vehementer etiam atque etiam rogo. Vale.

M. TVL-

3. Additum ad tuam cognitionem patefacio, & munio. Hanc actionem elegantissimam restituo ex Palatinis, Vaticani excerptis editione prima atque V. C. Pal. tamen sextus majore varietate, ad quam quoque alludit Hirc. patefacto suo: ad id ad tuam cognitionem patefacto. Sed malo vulgatum, nisi putes Hircoripiani codicis scripturam veram & verbum frequentativum, ut vocant, patefacto: quod non memini. Elegantissimum autem est, additum munio, sic ipse Tullius pro Cluentio: Tamen us ad hoc usque factus accideret, additum sibi aliis sceleribus ante munio. Et sic varie ipse Tullius, Vulgatum est, patefacio & munio.